

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

3 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

CATAN Liliana
BOICO Victor
COBĂNEANU Ala
CHIȘCĂ-DONEVA Tamara
GHERVAS Maria

judecând, fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de inculpat și de reprezentantul părții civilemente responsabile ÎCS „RED Union Fenosa” SA, Zaporozjan Doina, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 3 decembrie 2018, în cauza penală privindu-l pe

TOPCIU Alexandr XXXXX, născut la
XXXXX, originar din r-nul XXXXX și domiciliat
în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 13.01.2011 – 21.10.2011;

Instanța de apel:

- 1) 19.01.2012 – 27.04.2012;*
- 2) 22.05.2013 – 06.06.2014 rejudecată cauza;*
- 3) 16.01.2015 – 24.10.2016 rejudecată cauza;*
- 4) 26.09.2017 – 29.01.2018 rejudecată cauza;*
- 5) 17.07.2018 – 03.12.2018 rejudecată cauza;*

Instanța de recurs:

- 1) 08.10.2012 – 15.01.2013 dispusă rejudecarea;*
- 2) 25.08.2014 – 09.12.2014 dispusă rejudecarea;*
- 3) 06.03.2017 – 27.06.2017 dispusă rejudecarea;*
- 4) 04.04.2018 – 31.05.2018 dispusă rejudecarea;*
- 5) 10.06.2019 – 03.12.2019.*

c o n s t a t ă:

1. Prin sentința Judecătoriei Comrat din 21 octombrie 2011, Topciu Al. a fost achitat de sub învinuirea de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) Cod penal, pe motiv că fapta nu a fost comisă de inculpat.

Acțiunea civilă depusă de succesorul părții vătămate, Dulgher N., cu privire la încasarea prejudiciului material în sumă de 17975 lei, cheltuiți pentru înmormântarea lui Dulgher Vl. și prejudiciul moral în sumă de 150000 lei, a fost lăsată fără soluționare. Totodată, instanța a respins cererea succesorului părții vătămate privind încasarea sumei de 2000 lei, pentru acoperirea cheltuielilor de asistență juridică.

2. Prin rechizitoriu, Topciu Al. a fost învinuit de faptul că, ocupând funcția de inginer-șef de sector al rețelelor de distribuție Comrat al companiei ÎCS „RED Union Fenosa” SA și fiind persoană cu funcție de răspundere responsabilă de coordonarea lucrărilor de întreținere, reparare și manevre în rețele electrice, precum și responsabil de supravegherea respectării normelor tehnice și normelor de securitate la efectuarea lucrărilor la rețelele electrice situate pe sectorul pe care-l deservește, a încălcat pct. 5.7.1, 5.7.5 și pct.5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, îndreptate la asigurarea securității și funcționalității Liniei aeriene „LEA-10” kV F-1 al punctului de distribuție 10 kV Ceadâr-Lunga, în rezultatul căruia, la 8 octombrie 2008, aproximativ la ora 09.00, cet. Dulgher Vl., în timp ce păștea vacile sub pilonii 4-5 a liniei la substația nr. 488, a fost electrocutat mortal în legătură cu faptul că s-a apropiat de firul electric care atârna la aproximativ 2 metri de la pământ, deoarece izolatorul de la pilonul 5 a ieșit din cârlig și firul atârna doar în cordon, împreună cu acest izolator.

Având la bază starea de fapt expusă, procurorul a încadrat acțiunile inculpatului în temeiul art. 298 lit. a) Cod penal, adică *încălcarea regulilor de exploatare a stațiilor de producere, a liniilor de transportare și distribuire a energiei electrice și termice, care a provocat decesul unei persoane.*

Pentru a conchide asupra soluției de achitare, prima instanță a reținut că procurorul nu a demonstrat în afara oricărui dubiu rezonabil faptul că inculpatul cunoștea despre existența în locul în care a fost accidentul și anume pe linia aeriană 10kV F-1, la stația de transformare nr. 488, suporturi 4-5 or. Ceadâr-Lunga, despre careva defecte, ce trebuia să ducă din partea lui la anumite acțiuni, îndreptate spre corectarea lor, pentru că el nu a fost notificat în modul corespunzător de alte persoane, ale căror datorie era să efectueze o examinare calitativă a liniilor, stabilirea deficiențelor existente și notificarea conducerii superioare despre existența lor.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de achitare, la 16 decembrie 2011, prin intermediul poștal, a fost atacată cu apel de către procuror, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Topciu Al. să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 298 lit. a) Cod penal la 4 ani închisoare, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probațiune de 2 ani și cu admiterea integrală a acțiunii civile înaintate de succesorul părții vătămate.

În expunerea de motive, apelantul a indicat că prima instanță nu a luat în considerație că Topciu Al., potrivit ordinului nr. 325-c din 12 septembrie 2005, îndeplinea funcția de inginer-șef de sector a rețelelor de distribuție Comrat, în atribuțiile funcționale a căruia, conform pct. 2 și 3 se includea: verificarea și controlarea executării lucrărilor planificate de întreținere a instalațiilor electrice, cât și participarea

personală la procesul de planificare a lucrărilor de întreținere a instalațiilor electrice, controlarea executării operațiunilor locale în rețelele electrice; coordonarea lucrărilor de întreținere, reparare a rețelelor electrice existente în limitele zonei sale de activitate, supravegherea, respectarea normelor tehnice și de securitate la realizarea lucrărilor în instalațiile electrice ș.a.

Totodată, procurorul a indicat că, prima instanță nu a ținut seama că compania ÎCS „RED Union Fenosa” SA nu a prezentat careva acte ce ar confirma faptul executării a careva lucrări de reparații capitale pe sectorul dat, iar instanța nu a luat în considerație declarațiile martorilor: Tauci I., Novacilî A., Marinov V., care au confirmat că linia dată era în stare avariată, fapt despre care Topciu Al. cunoștea, la fel, a fost indicat că neîntemeiat s-a considerat că foaia de examinare nu a fost transmisă de către electricianul-montator Novacilî A. maestrului Ciavdari F. și că lipsa semnăturii ultimului pe lista de examinare nu poate mărturisi că foaia dată nu a parvenit la acesta, deoarece a nimerit în companie.

La fel, acuzatorul de stat a indicat că stâlpul de 30 de ani de când se exploatează, iar necesitatea efectuării reparației capitale, potrivit Regulamentului pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, la stâlpii din lemn trebuie să fie efectuată odată la 5 ani. Conform declarațiilor depuse de inspectorul securității energetice Comrat, Tauci I., sectorul liniei 10 kV de lângă iazul „Chirov”, or. Ceadâr-Lunga pe P-44 se exploata în stare de avariere. Potrivit materialelor dosarului penal reiese că situația de avariere a acestui sector a apărut într-un an. Inculpatul, ca persoană principală a ÎCS „RED Union Fenosa” răspunzătoare pentru partea tehnică a liniilor din sectorul dat, era obligat conform obligațiilor să includă în planul de reparații capitale și lucrări de reparații liniile de transportare a energiei electrice în sectorul respectiv. Cunoașterea de către inculpat despre problemele acestui sector se confirmă prin însuși declarațiile sale, cât și prin declarațiile martorilor.

Martorul Novacilî A. a declarat că în lista examinată nu au fost indicate defectele stâlpului nr. 5, așa cum aceste defecțiuni se repetau, iar stâlpul de mult se afla într-o stare avariată, despre care fapt cunoștea conducerea. De asemenea, martorul a mai indicat că, după controlul din luna ianuarie 2008 a liniei indicate, dânsul i-a raportat maestrului de sector Ceavdari F., despre faptul că linia este veche și se află într-o stare deplorabilă, la ce maestrul de sector i-a răspuns că, despre acest fapt în companie se cunoaște și se duc lucrări de schimbare a liniei, adică se schimbă elemente de la stâlp și se schimbă cea ce e vechi cu nou.

Apelantul a mai indicat că prima instanță corect a apreciat faptul că, conform expertizei tehnice, accidentarea părții vătămate, Dulgher Vl., a avut loc din cauza deservirii necorespunzătoare a exploatării și reparației liniilor de transportare a energiei electrice din partea lucrătorilor ÎCS „RED Union Fenosa” SA, însă eronat a conchis că inculpatul nu se face vinovat de cele incriminate, întrucât în obligațiile funcționale ale acestuia nu intra controlul asupra persoanelor subordonate.

Or, după cum rezultă din materialele dosarului, maestrul de sector la momentul controlului din 14 ianuarie 2008 era Ceavdari F., care după cum s-a stabilit pe parcursul

anului 2008, permanent era bolnav și în luna iulie 2008 a decedat. Necătând la acest fapt nimeni din personalul de conducere nu a întreprins măsuri pentru a repartiza sectorul dat altui maistru. Inculpatul fiind conducătorul direct a maistrilor de sector, nu a întreprins măsuri corespunzătoare de control și de verificare a calității de planificare a lui Ceavdari F., pe parcursul ultimului an, inclusiv și verificarea listei controlului, întocmite de electricienii montatori.

Mai menționează apelantul că, potrivit obligațiilor de serviciu a maistrului de sector, după ultima planificare și verificare a lucrărilor pentru întreținerea liniilor de transportare a energiei electrice, necesita controlul pentru respectarea normelor tehnice și normelor de securitate la efectuarea lucrărilor în instalațiile electrice și pe liniile de transportare electrică. În cazul dat, după cum rezultă din studierea listei de control din 14 ianuarie 2008 de stabilit dacă a avut loc vreun control a lucrărilor pentru întreținerea liniilor de transportare a curentului electric din partea maistrului Ceavdari F., nu este posibil, însă în același timp s-a stabilit că lista de control, care nu a fost semnată de maistrul sectorului, s-a păstrat în oficiul companiei până la revendicarea acesteia de către organul de urmărire penală, iar șeful de deservire tehnică a rețelelor de curent electric pe sectorul Comrat, inculpatul Topciu Al. nu a verificat acest fapt și nu a întreprins măsuri pentru organizarea lucrărilor de reparație a acestei parcele a liniei de transportare a energiei electrice.

Suplimentar, apelantul a consemnat că este eronată concluzia instanței că în ajunul accidentului, 7 octombrie 2008, cablul de la linie atârna de la înălțime, deși faptul respectiv nu a fost stabilit de nimeni, cablul respectiv atârna din dimineața de 8 octombrie 2008. La fel, instanța neîntemeiat a considerat că foaia de examinare nu a fost transmisă de către electricianul-montator A. Novacilî maistrului F. Ciavdari și că lipsa semnăturii ultimului pe lista de examinare nu poate confirma că foaia dată nu a parvenit la acesta, deoarece a nimerit în companie. Instanța de judecată în justificarea acțiunilor inculpatului eronat a menționat că, la moment pe linie se efectuează lucrări de restabilire și aducerea acesteia la normele stabilite de Guvern, însă documente care să confirme acest fapt, instanței de judecată nu i-au fost prezentate, iar acestea nu pot fi recunoscute ca circumstanțe de achitare a inculpatului pe capătul punerii pe seama sa a obligațiilor de serviciu.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Comrat din 27 aprilie 2012, apelul procurorului a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței de achitare în privința lui Topciu Al.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a indicat că prin probele din dosar nu a fost demonstrată vinovăția inculpatului de încălcarea regulilor de exploatare a liniilor de transmisie a energiei electrice și de distribuire a energiei electrice, ce a dus la decesul persoanei.

Astfel, instanța a considerat neîntemeiate argumentele procurorului referitor la declarațiile martorilor Tauci I., Novacilî A. și Marinov V., indicând că din actele cauzei rezultă cert că de către ÎCS „RED Union Fenosa” SA au fost efectuate lucrări de exploatare a rețelelor de distribuție și de reparație a liniei aeriene, fiind prezente listele de lucrări, care au fost efectuate pe sectorul unde a avut loc accidentul, astfel au fost

respectate atât de către companie, cât și de către personalul tehnic și inginer pct.5.7.15 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice.

Totodată, instanța de apel a menționat că organul de urmărire penală i-a imputat inculpatului, precum că dânsul a încălcat pct. 5.7.1, 5.7.5 și pct.5.7.20 din Regulamentul de exploatare tehnică a rețelelor electrice, însă nu a indicat de către cine și când au fost emise normele date, ceea ce este contrar prevederilor art. 281 Cod de procedură penală, prin aceasta înaintându-i inculpatului o învinuire imprecisă.

6. Nefiind de acord cu soluția instanței de apel, procurorul a contestat-o cu recurs ordinar, invocând temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 12) Cod de procedură penală, și solicitând casarea deciziei cu dispunerea rejudecării cauzei, pe motiv că instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Recurentul a menționat că instanța de apel a dat o apreciere greșită probelor administrate, fapt ce a dus la menținerea sentinței de achitare în privința inculpatului, necâtând la faptul că vinovăția acestuia este confirmată prin declarațiile martorilor Taucci I., Novaclî A., Marinov V. și actele cauzei.

Totodată, nu s-a ținut cont de faptul că anume inculpatul este persoana responsabilă pentru supravegherea respectării normelor tehnice și normelor de securitate la efectuarea lucrărilor la rețelele electrice; nu a dat nici o apreciere declarațiilor inculpatului, care în instanța de judecată personal a declarat că îi era cunoscut că linia în cauză se afla în stare avariata; concluzia instanței că inculpatului i-a fost încălcat dreptul la apărare pe motivul că în ordonanța de punere sub învinuire nu a fost indicat care anume reguli privind exploatarea tehnică a stațiilor și rețelelor electrice au fost încălcate de ultimul este greșită, deoarece infracțiunea se consideră comisă din momentul survenirii consecințelor prejudiciabile, adică când victima a fost electrocutată la data de 8 octombrie 2008, care a și fost indicată în ordonanța de punere sub învinuire, iar pe teritoriul R. Moldova sunt unicele reguli de funcționare tehnică a stațiilor electrice și a rețelelor, aprobată de Ministerul Energiei și Electrificare din 20 februarie 1989, normă care pînă la moment are putere juridică.

7. Prin decizia Colegiului Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 15 ianuarie 2013, a fost admis recursul ordinar declarat, casată decizia contestată și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

8. În motivarea acestei soluții, instanța de recurs a menționat că la examinarea cauzei, instanța de apel nu a ținut seama în deplină măsură de prevederile art. 26, 27, 99-101 Cod procedură penală, nu a cercetat sub toate aspectele probele prezentate de acuzare, nu le-a verificat minuțios, prin prisma pertinentei, concludentei, iar în ansamblul, din punct de vedere al coroborării lor, nu a apreciat fiecare probă separat adusă de procuror în susținerea învinuirii și nu s-a expus în mod convingător de ce respinge aceste probe.

Instanța de recurs, la acest capitol a remarcat că, conform art. 93 Cod de procedură penală, probele sunt elemente de fapt dobândite în modul stabilit de prezentul Cod, care servesc la constatarea existenței infracțiunii, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției, precum și la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei.

După cum rezultă din procesul-verbal al ședinței instanței de apel, ultima, reluând cercetarea judecătorească, a audiat din nou inculpatul, succesorul legal al părții vătămate Dulgher N., martorii: Taucci I., Cusurzus I., Zabunov N., Novacilî A., Marinov V., care însă, nu și-au găsit reflectare în decizia instanței de apel, nu au fost descrise și nu li s-a dat o careva apreciere în coroborare cu celelalte probe din dosar (f.d.122, 124-129, 143-151, 163).

La fel, din procesul-verbal rezultă că instanța de apel a cercetat un șir de probe, și anume procesul-verbal de cercetare la fața locului din 08.10.2008 și tăblița fotografică, actul de examinare a accidentului în instalațiile electrice, buletinul informativ al Inspectoratului energetic de stat, raportul de expertiză medico-legală, ordinul din 12.09.2008, raportul de expertiză inginero-tehnică, care de asemenea nu au fost descrise în decizie și căroră instanța nu le-a dat nici o apreciere (f.d.155).

Totodată, din textul deciziei se observă că instanța de apel motivându-și soluția de menținere a achitării, a făcut trimitere la unele probe, cum ar fi scrisoarea vicepreședintelui ÎCS „RED Union Fenosa” SA (f.d.195 vol. 1) și foaia de examinare (f.d. 36 vol. 1), fără a le verifica și cerceta în ședința instanței de apel. Ca atare, instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile sale pe probe care nu au fost verificate și nu au fost reflectate în procesul-verbal al ședinței de judecată.

De asemenea, instanța de recurs a constatat că instanța de apel, adoptând soluția de respingere a apelului declarat de procuror, s-a limitat la o motivare insuficientă și contrară probatoriului administrat pe cauză, or recurentul a invocat probe concrete, și anume declarațiile martorilor: Novacilî A., Marinov V., Taucci I., date în cadrul urmăririi penale și în ședințele de judecată, referitor la faptul că linia în cauză se exploata în stare critică, și declarațiile însăși ale inculpatului, care a lămurit că dânsul știa că linia nu este în stare perfectă, era în stare avariata, care în opinia acuzatorului de stat, confirmă cu certitudine vinovăția lui Topciu Al. de comiterea infracțiunii imputate.

Nu a dat apreciere instanța nici raportului de expertiză inginero-tehnică, potrivit căruia s-a constatat încălcarea pct.5.7.1, 5.7.5, 5.7.19, 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, iar între încălcarea lor și accidentul produs există legătura de cauzalitate.

Instanța nu a dat o apreciere obiectivă, prin prisma colaborării cu alte probe, ordinului nr. 325 din 12 septembrie 2005, prin care Topciu Al. a fost numit în funcția de inginer principal a secției rețelelor de distribuție, inclusiv și obligațiunile funcționale ale acestuia, la care face referire în apel partea acuzării în susținerea învinuirii.

Prin urmare, motivarea soluției denotă că instanța de apel nu a apreciat probele prezentate de partea acuzării în ansamblu, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării acestora. Prin asemenea judecare a cauzei, instanța de apel prematur a concluzionat că nu s-a dovedit vinovăția inculpatului în încălcarea regulilor de exploatare a liniilor de transportare și distribuție a energiei electrice, ce a provocat decesul unei persoane, de vreme ce probele prezentate de procuror în sprijinul învinuirii, și menționate în cererea de apel, nu și-au găsit o apreciere sub toate aspectele, completă și obiectivă.

Instanța de apel, menținând sentința de achitare a inculpatului, pe motiv că fapta nu a fost comisă de acesta, a explicat că organul de urmărire penală prin ordonanța de punere sub învinuire, contrar prevederilor art. 281 Cod de procedură penală, i-a înaintat acestuia o învinuire imprecisă, fără a arăta care anume norme speciale de exploatare tehnică a stațiilor electrice și rețelelor valabile pe teritoriul R. Moldova, au fost încălcate de către inculpat, ora comiterii infracțiunii, ori perioada comiterii acesteia.

Colegiul a considerat că instanța de apel pripit a ajuns la o astfel de concluzie, în situația în care, organul de urmărire penală i-a incriminat inculpatului încălcarea pct.5.7.1, 5.7.5 și pct.5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, îndreptate spre asigurarea securității și funcționalității liniei aeriene „LEA-10” kV F-I al punctului de distribuție 10 kV Ceadâr-Lunga, în rezultatul căruia la 8 octombrie 2008, aproximativ la ora 09.00, a avut loc electrocutarea mortală a cet. Dulgher VI.

Totodată, s-a constatat că dispozitivul deciziei nu corespunde prevederilor art. 390 alin. (2) Cod de procedură penală, deoarece achitându-l pe inculpat pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de el, instanțele urmau să se expună asupra restituirii cauzei organului de urmărire penală să continue urmărirea penală pentru identificarea făptuitorului.

9. Rejudecând cauza, prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 6 iunie 2014 apelul declarat de procuror a fost respins, ca fiind depus peste termen, cu menținerea în vigoare a sentinței.

10. Pentru a statua asupra acestei soluții instanța de apel a menționat că, potrivit art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de declarare a apelului este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale.

Procurorul a fost prezent la pronunțarea dispozitivului sentinței, după care participanților la proces le-a fost explicat termenul de atac.

Potrivit scrisorii nr. 10562 din 29 noiembrie 2011, instanța a expediat în adresa Procuraturii or. Ceadâr-Lunga copia sentinței, care a fost recepționată de procuratură la 2 decembrie 2011, iar cererea de apel a fost depusă la 20 decembrie 2011, cu încălcarea termenului de apel.

Conform procesului-verbal al ședinței de judecată a primei instanțe din 21 octombrie 2011 rezultă că la pronunțarea dispozitivului sentinței a fost prezent și procurorul Bereozov S., contestatarul sentinței primei instanțe, iar participanților la proces, inclusiv și procurorului, le-a fost explicat termenul de atac.

Colegiul judiciar a constatat că, potrivit scrisorii de expediere nr. 10562 din 9 noiembrie 2011 instanța de judecată a expediat în adresa Procuraturii or. Ceadâr-Lunga copia sentinței din 21 octombrie 2011 (f.d.86), care a fost recepționată de către procuratura or. Ceadâr-Lunga la 2 decembrie 2011, fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d.87), iar cererea de apel a fost depusă la 20 decembrie 2011, ceea ce se confirmă prin aplicarea ștampilei de intrare a instanței de judecată (f.d. 95, vol. II).

Calcularea termenului de depunere a apelului începe din următoarea zi de recepționare a copieii de pe sentință, adică din data de 3 decembrie 2011, or, conform art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se ia

în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Acuzatorul de stat în cadrul ședinței instanței de apel a invocat că, cererea de apel este depusă cu respectarea termenului stabilit de legislație, iar argumentele părții apărării referitoare la explicațiile hotărârii Curții Supreme de Justiție cu privire la chestiunile ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale, nu au caracter retroactiv.

Prin urmare, după cum sugerează și jurisprudența CtEDO, procurorul, în speță, trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a proteja drepturile sale de acces la instanța de apel, adică să-și mențină rolul activ, urmărind cu diligență derularea procesului penal, inclusiv și la depunerea apelului, iar admiterea spre examinare a apelului depus peste termen va avea un efect incompatibil cu principiul securității raporturilor juridice, garantat de art. 6 al Convenției, iar redeschiderea procedurii care a avut ca efect anularea unei hotărâri definitive în favoarea reclamantului va încălca principiul nominalizat.

11. După aceasta, procurorul a declarat împotriva deciziei instanței de apel recurs ordinar, prin care a solicitat casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei, deoarece instanța eronat a apreciat că apelul a fost tardiv. Recurentul a menționat că apelul a fost depus în termenul legal, nefiind necesară repunerea lui în termen.

12. Prin decizia Colegiului Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 9 decembrie 2014, recursul ordinar declarat de procuror a fost admis, cu casarea totală a deciziei contestată și dispunerea judecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

13. Instanța de recurs a conchis că pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței superioare sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului, însă, instanța de apel a depășit fără suport legal limitele în care hotărârea precedentă a fost casată, neexecutând indicațiile obligatorii conținute în decizia Curții Supreme de Justiție din 15 ianuarie 2013.

Astfel, instanța de apel nu a soluționat apelul acuzatorului de stat și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motivele legale pe care se întemeiază soluția.

Conform art. 436 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului. Când hotărârea este casată numai cu privire la unele fapte sau persoane ori numai în ce privește latura penală sau civilă, instanța de rejudecare se pronunță în limitele în care hotărârea a fost casată. Dar, în pofida acestor rigori legale, când situația de fapt a rămas cea care a existat la soluționarea recursului precedent al procurorului, când decizia instanței de apel din 27 aprilie 2012 a fost casată numai cu privire la nesoluționarea adecvată a fondului apelului acuzării, instanța de apel, rejudecând cauza, a depășit fără suport legal limitele în care hotărârea precedentă a fost casată și nu a executat indicațiile obligatorii conținute în decizia Curții Supreme de Justiție din 15 ianuarie 2013.

Circumstanțele specificate atestă clar că instanța de apel nu a soluționat apelul procurorului în conformitate cu prevederile normelor enunțate și a adoptat o hotărâre care

nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția. Dat fiind că încălcarea normelor de drept specificate, comise de instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului declarat, casării deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

14. Rejudecând cauza, prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 24 octombrie 2016, apelul declarat de procuror a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței în vigoare.

15. Pentru adoptarea unei atare soluții, instanța de apel a constatat că, instanța de fond în baza probelor administrate legal de către organul de urmărire penală și verificate în ședința de judecată, cu respectarea prevederilor art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, le-a dat o apreciere justă în sensul art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, utilității, concludenței, veridicității și coroborării reciproce, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, astfel ajungând la concluzia corectă cu privire la achitarea inculpatului de sub învinuirea incriminată acestuia de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 298 lit. a) Cod penal.

Astfel, instanța a reținut că prin probele administrate și cercetate în cauză nu se confirmă faptul că accidentul cu partea vătămată s-a produs din vina inculpatului, deoarece, conform graficului controlul substațiilor de transformare, inclusiv și în localitatea unde a avut loc accidentul, era programat o dată pe an. Nemijlocit controlul substației or. Ceadâr-Lunga, sectorul 10 kV de lângă iazul „Chirov”, conform graficului pentru anul 2008, a fost programat în luna ianuarie, care a fost executat.

Din materialele cauzei rezultă că, în urma controlului nu s-au fixat careva devieri de la normele de exploatare anume la P-44. Accidentul cu partea vătămată a avut loc la 8 octombrie 2008, adică după 10 luni de la verificarea liniei date. Prin urmare, lipsesc careva probe ce ar confirma că inculpatul ar fi cunoscut că firul electric la locul unde a fost produs accidentul era atârnat la o distanță inadmisibilă de pământ, fiind posibil de a se produce accident și, în astfel de circumstanțe, dânsul nu poate fi învinuit de neîndeplinirea obligațiilor sale, în urma cărora ar fi survenit circumstanțele respective.

La fel, instanța a menționat că despre faptul că linia aeriană „LEA-10” kV F-1 era utilizată, fiind avariata cunoșteau mai multe persoane, deoarece a fost reparată în oraș, dar la periferie așa și continua a se utiliza în stare de avariere.

Astfel, potrivit raportului de expertiză nr. 1733/09 din 11 iunie 2009, rezultă că, la exploatarea liniei electrice aeriene „LEA-10kv” (F1-488, PD 10 kv „Ceadâr-Lunga”) pe deschizătura dintre pilonii nr. 4-5, unde a fost electrocutat cet. Dulgher Vl., nu s-au respectat la modul convenit pct. 5.7.1, pct. 5.7.5, pct.5.7.19 și pct. 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice. În urma nerespectării punctelor date și a producerii accidentului din data de 08 octombrie 2008, care s-a soldat cu decesul cet. Dulgher Vl., există legătură cauzală directă. Pentru evitarea incidentului produs, lucrătorii ÎCS „RED Union Fenosa” SA, răspunzători pentru întreținerea „LEA-

10kV”, urmau să execute toate cerințele din Regulamentul de exploatare tehnică a centralelor tehnice și a rețelelor energetice.

Reieșind din concluziile raportului nominalizat reiese, că răspunzători pentru producerea incidentului din 08 octombrie 2008 sunt anume persoanele, care răspund pentru *întreținerea rețelelor electrice*, iar din fișa de post a inginerului șef de sector a rețelelor de distribuție Comrat al ÎCS „RED Union Fenosa” SA, care la acel moment era Topciu Al. era de a *coordona lucrările de întreținere, reparație și manevrele* în rețele și instalații de TM și TJ existente în limitele zonei sale de activitate, supraveghind respectarea normelor tehnice și de securitate la realizarea lucrărilor în instalații electrice; de a controla executarea planurilor de întreținere programată atât cu personalul propriu cât și de către antreprenori și să participe la procesul de planificare anuală a lucrărilor de întreținere a instalațiilor electrice; de a controla executarea operațiunilor locale în rețele TM și TJ; de a studia rezultatele întreținerii rețelelor TM și TJ.

Ținând cont de aceste concluzii, instanța a menționat că izolatorul de la pilonul nr. 5 a ieșit din cârlig și firul atârna doar în cordon, împreună cu acest izolator, ce a dus la electrocutarea lui Dulgher Vl. la 8 octombrie 2008, însă aceasta nu a fost determinată de neîndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu a lui Topciu Al., dar de ruperea mecanică sub influența mediului ambiant, unde unele elemente constructive realizate din material lemnos, anumite sectoare cu semne de putrezire, cu crăpături penetrante longitudinale a traversei pilonului în care erau fixate pivoții izolatoarelor din porțelan. Pilonii examinați au fost în exploatare o perioadă relativ mare de timp, care au diminuat rezistența elementelor constructive ale pilonului și porțiunea a LEA-10 kV nu corespunde cerințelor preconizate și necesită efectuarea unor lucrări de reparație capitală, astfel lipsind legătura de cauzalitate între acțiunile (inacțiunile) inculpatului și rezultatele survenite. Datele conținute în raportul respectiv sunt în coroborare cu alte probe acumulate pe cauză, și anume declarațiile martorilor: Tauci I., Cusursuz I., Zabunov N. și Novacilî A.

La fel, instanța a indicat că nu pot fi reținute argumentele procurorului precum că cauza incidentului din octombrie 2008, ce a dus la decesul lui Dulgher V. este faptul, neexaminării foii de examinare care nu a fost semnată de maistrul de sector, care la acel moment era Ceavdari F., dar se păstra la oficiul companiei și nu a fost verificat de nimeni. Or, ultimul nu i-a adus la cunoștință lui Topciu Al. despre defecțiunile depistate în urma verificării din data de 14 ianuarie 2008. Din foaia de lichidare întocmită de către Novacilî A. la data de 14 ianuarie 2008 rezultă că, în urma controlului efectuat la P-44 au fost constatate defecțiunile depistate la P-44, una din ea fiind defecțiunea izolatorului. Foaia de lichidare nefiind semnată de către maistru sectorului. Controlul asupra calității lucrărilor efectuate era realizată de către șeful brigăzii Cusursuz I. și selectiv de către șeful filialei „Comrat” Topciu Al. Pe cale de consecință, instanța a conchis că învinuirea adusă inculpatului nu s-a confirmat prin careva probe certe, astfel bazându-se pe presupuneri, care nu pot fi puse la baza sentinței de condamnare.

16. Procurorul, invocând temeiul de drept prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a declarat recurs ordinar solicitând casarea deciziei instanței de apel cu

dispunerea rejudecării cauzei, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs. Recurentul a menționat că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor probelor acuzării și hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de apel nu a ținut seama în deplină măsură de prevederile art. 26, 27, 99-101 Cod de procedură penală, nu a cercetat sub toate aspectele probele prezentate, nefiind verificate minuțios prin prisma pertinentei, concludenței și nu a apreciat fiecare probă separat în susținerea învinuirii aduse inculpatului.

Astfel, reluând cercetarea judecătorească, instanța a audiat din nou inculpatul, succesorul legal al părții vătămate Dulgher N., martorii: Taucci I., Cusursuz I., Zabunov N., Novacilî A., Marinov V., însă nu le-a reflectat în decizia contestată, nefiind descrise, precum și nu le-a dat o apreciere în coroborare cu celelalte probe.

Instanța adoptând soluția de respingere a apelului acuzatorului de stat, s-a limitat la o motivare insuficientă și contrară probatoriului administrat, și anume privind declarațiile martorilor Novacilî A., Marinov V., Taucci I., care au declarat referitor la faptul că linia în cauză se exploata în stare critică, precum și declarațiile inculpatului care a explicat că dânsul știa că linia nu este în stare perfectă, era în stare avariată.

La fel, nu s-a dat apreciere nici raportului de expertiză inginero-tehnică, prin care s-a constatat încălcarea pct. 5.7.1, 5.7.5, 5.7.19, 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, iar între încălcarea lor și accidentul produs există legătură de cauzalitate, precum și a ordinului nr. 325 din 12.09.2005 prin care Topciu Al. a fost numit în funcția de inginer principal al secției rețelelor de distribuție, inclusiv și obligațiunile funcționale ale acestuia.

De asemenea, instanța menținând sentința de achitare, în motivarea soluției a indicat că organul de urmărire penală prin ordonanța de punere sub învinuire, contrar prevederilor art. 281 Cod de procedură penală, i-a înaintat o învinuire imprecisă, fără a indica fapta descrisă ca fiind comisă de inculpat, elementele constitutive ale infracțiunii incriminate.

Procurorul nu este de acord cu concluzia instanței de apel precum că Topciu Al. nu este responsabil pentru întreținerea rețelelor electrice, iar accidentul produs nu a fost determinat de neîndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu de către Topciu Al., or, potrivit raportului de expertiză nr. 1733/09 din 11.06.2009, este stipulat faptul că la exploatarea liniei electrice aeriene „LEA-10kv” pe deschizătura dintre pilonii nr.4-5 unde a fost electrocutat Dulgher V. nu s-au respectat la modul convenit pct. 5.7.1, 5.7.5, 5.7.19, 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice.

Astfel, Topciu Al., care exercita atribuții de serviciu și funcțiile de inginer principal conform ordinului nr. 325, cunoștea despre starea pilonilor respectivi, confirmat și prin declarațiile sale la urmărirea penală și instanțele de judecată, că nu a întreprins nici o acțiune în vederea schimbării pilonilor din lemn, întreținerea convenită și repararea pieselor sau schimbarea pilonilor din lemn în cauză.

Mai mult ca atât, Topciu Al. era responsabil de *a coordona lucrările de întreținere, reparație și manevrele* în rețele și instalații de TM și TJ existente în limitele zonei sale

de activitate, supraveghind respectarea normelor tehnice și de securitate la realizarea lucrărilor în instalații electrice, etc.

Din concluziile raportului de expertiză rezultă că răspunzători pentru producerea incidentului din 8 octombrie 2008 sunt anume persoanele, care răspund pentru *întreținerea rețelelor electrice*, din materialele cauzei acesta fiind nemijlocit Topciu Al.

Martorul Novacilî A., precum și inculpatul au declarat că pilonul cu firele electrice în cauză avea o vechime mai mult de 30 de ani și avea nevoie de o reparație capitală, deoarece demult se exploatează. Linia menționată era în stare critică. Neschimbarea pilonilor a fost din cauza lipsei de bani, cum a explicat Topciu Al.

Astfel, știindu-se despre o stare critică a pilonilor în cauză, Topciu Al., fiind responsabil de a coordona lucrările de întreținere, reparație și manevrele în rețele și instalații nu a întreprins nici o măsură corespunzătoare, și anume de înlocuire a pilonilor, efectuarea mai des a controalelor sau alarmarea situației create la conducerea întreprinderii ÎCS „RED Union Fenosa”.

17. Reprezentantul ÎCS „RED Union Fenosa” SA, Zaporozjan D., a depus referință, prin care a solicitat inadmisibilitatea recursului declarat, invocând că soluția instanțelor judecătorești privind achitarea lui Topciu Al. pentru învinuirea adusă în baza art. 298 lit. a) Cod penal, este una legală și întemeiată, iar temeiul indicat de recurent art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, nu are nici un temei juridic, deoarece instanța de apel s-a expus asupra tuturor motivelor invocate în apel în coroborare cu probele anexate la cauză.

18. Potrivit deciziei Colegiului Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 27 iunie 2017, recursul ordinar declarat de procurorul a fost admis, cu casarea totală a deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 24 octombrie 2016, în cauza penală în privința lui Topciu Al. și dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău.

19. În motivarea soluției, instanța de recurs a indicat că judecând apelul, instanța de apel nu a examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, adoptând o soluție pripită de respingerea apelului declarat de procuror, prin ce a comis eroarea de drept prescrisă la art. 427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Astfel, instanța de apel verificând probele ce au stat la baza sentinței de achitare, audiind inculpatul, succesorul legal al părții vătămate Dulgher N., martorii Tauci I., Cusursuz I., Zabunov N., Novacilî A., Marinov V., nu le-a apreciat din punct de vedere al pertinentei și concludenței, mai mult în partea descriptivă a deciziei contestate instanța de apel nu numai că nu a făcut nici o analiză a acestor probe, dar nici nu a desfășurat conținutul declarațiilor acestor martori.

Sub acest aspect, s-a mai menționat și faptul că potrivit procesului-verbal, instanța de apel pe lângă probele sus menționate a cercetat și alte probe și anume: vol. I - ordonanța de începere a urmăririi penale din 03.03.2009 (f.d.1), - procesul-verbal de cercetate la fața locului din 08.10.2008 (f.d.4-9), - raportul de examinare medico-legală nr.101 din 08.10.2008 a cadavrului Dulgher V. (f.d.24-25), - actul nr.5 din 20.10.2008 de examinare a accidentului în instalațiile electrice (f.d.26), - procesul-verbal de audiere a

martorului Taucci I. (f.d.27-28), - regulile de exploatare tehnică a centralelor tehnice și rețelelor (f.d.32-35), - buletin informativ BI-20-08 (EC) cu privire la circumstanțele și cauzele electrocutării în rândul populației în IE de distribuție (f.d.38-39), - cererea privind recunoașterea în calitate de parte vătămată a cet. Dulgher N. din 17.03.2009 (f.d.44), - ordonanța de recunoaștere în calitate de parte vătămată (f.d.45), - procesele-verbale de audiere a martorilor Topciu Al., Cusursuz I. (f.d.49-50, 56), - ordinul nr. 171 privind transferarea lui Novacilî A. la altă funcție (f.d.64), - ordinul nr. 380-c din 27.10.2005 a cet. Cusursuz I., - ordinul nr.325-c din 12.09.2005 de numire în funcție a lui Topciu Al. în calitate de inginer șef sector rețele de distribuție Comrat (f.d.68), - fișa de post a lui Topciu Al. (f.d.69), - ordinul nr. 609 din 06.08.2008 în privința lui Novacili A. (f.d.72), - procesele-verbale de audiere a martorilor Petrișin N., Novacilî A., Curudimov D., Pașalî E. (f.d.74-80), - raportul de expertiză nr. 1733/09 din 11.06.2009 (f.d.86-94), - informația Serviciului Hidrometeorologic de Stat din 07.08.2009 cu nr. 754/08 (f.d.106), - procesul-verbal de audiere a martorului Marinov V., - acțiunea civilă privind recuperarea daunei morale și materiale, - certificatul nr. 140 din 18.11.2009, - fișa de post a șefului operarea și întreținerea rețelelor (f.d.189), - procesele-verbale de audiere a martorilor Zabunov N., Garciu E., - ordinele nr. 808 din 07.10.2010 și 380 din 27.10.2008 pe numele lui Zabunov N. și Cusursuz I., *probe care deși au fost cercetate în cadrul ședinței instanței de apel, instanța în decizia recurată nu le-a dat nici o apreciere.*

Așadar, analizând textul deciziei contestate, instanța de recurs constată că instanța de apel integral a ignorat probele prezentate de partea acuzării, acestea nefiind redată în decizie, analizate, apreciate, admise sau respinse, cu argumentarea concluziei sale.

Totodată, instanța de apel, adoptând soluția de respingere a apelului declarat de procuror, s-a limitat la o motivare insuficientă și contrară probatoriului administrat pe cauză, or recurentul a invocat probe concrete, și anume declarațiile:

- *martorului Novacilî A.*, care a declarat că în anul 2008 lucra în calitate de montor superior, în atribuțiile căruia intra deservirea stațiilor, rețelelor electrice, precum și examinarea rețelelor electrice de 10 kV, el aflându-se în subordinea lui Cusursuz I. pe sectorul II. Cine efectuează examinarea rețelelor electrice întocmește fișa de examinare. La 14.01.2008 el a efectuat examinarea stației electrice nominalizate. Astfel, la indicația lui Cevdari F. el a examinat fiderul 1 în sectorul de distribuție Ceadâr-Lunga. Fișa de examinare a fost întocmită în aceeași zi și transmisă maistrului. La examinarea vizuală indică defecțiunile depistate în fișa nominalizată. Prin urmare încălcările care le-a depistat au fost indicate și anume: înclinarea pilonilor, atârănarea cablului. Liniile de electricitate se aflau într-o stare nu foarte rea, dar satisfăcătoare. Despre încălcările depistate la acea stație cunoștea Cevdari T., iar dacă cunoștea Topciu Al. despre situația de pe acea linie nu poate spune. Nu cunoaște când înaintea lui a avut loc controlul la acea linie, însă aceasta trebuia să fie efectuată o dată în an. La pilonul electric nr. 5 nu a observat și nu a indicat careva încălcări sau defecțiuni. Astfel, la urmărirea penală a declarat că în fișa de examinare nu a indicat careva încălcări la pilonul nr.5, deoarece acestea se repetau din an în an. Linia dată se afla în stare avariata, iar conducerea cunoștea despre acest fapt. Nu cunoaște de ce Cevdari T. nu a semnat fișa de examinare

întocmită de el. Montorii depistează defectiunile, iar decizia este luată de inginer. Inginerul șef află despre defectiuni de la maistrul. Ultimul este obligat să comunice despre încălcările depistate inginerului șef;

- declarațiile martorului Tauci I., care a relatat că pe cazul dat a fost dispusă o cercetare a cauzei, el a făcut parte din comisia dată împreună cu Barladean L., astfel potrivit actului de examinare a accidentului în instalațiile electrice s-a constatat că situația liniei era nesatisfăcătoare, deoarece pe unii piloni cărligele cu izolație erau legate direct de stâlpi și erau părți cu piloni putrezi. Astfel pe pilonul în cauză lipsea fixarea dublă a cablului. Această stare a liniei poate fi considerată nesatisfăcătoare. La cercetarea terenului unde a avut loc accidentul rețeaua de electricitate era avariata, însă necătând la aceasta linia de electricitate se exploata. De toate lucrările în zona de exploatare a liniilor aeriene de electricitate este responsabil inginerul șef;

- declarațiile martorului Marinov V., precum și cele ale inculpatului Topciu Al., care a explicat că pe linia dată au avut loc controale și lucrări de reparație, însă nu a fost schimbată toată linia, doar unele părți. El cunoștea că linia de electricitate pe sectorul dat nu era în stare ideală, perfectă. Sunt destule linii, care se află în stare nesatisfăcătoare. Recunoaște că pe linia aeriană de electricitate unde a avut loc accidentul era necesară reparația sectorului, fiind una avariata, probe care în opinia recurentului, confirmă cu certitudine vinovăția lui Topciu Al. în comiterea infracțiunii imputate.

Totodată, instanța de apel nu a dat o apreciere corespunzătoare raportului de expertiză inginero-tehnică, care a constatat încălcarea pct. 5.7.1., 5.7.5, 5.7.19, 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, iar între încălcarea lor și accidentul comis există legătură de cauzalitate directă.

Mai mult ca atât, nu s-a apreciat obiectiv, prin prisma coroborării cu alte probe, ordinul nr. 325 din 12.09.2005 prin care Topciu Al. a fost numit în funcția de inginer principal al secției rețelelor de distribuție, inclusiv și obligațiunile funcționale ale acestuia.

Instanța de apel menținând soluția instanței de fond privind achitarea lui Topciu Al., pe motiv că inculpatul nu a comis fapta incriminată, a motivat că organul de urmărire penală prin ordonanța de punere sub învinuire, contrar prevederilor art. 281 Cod de procedură penală, i-a înaintat acestuia o învinuire imprecisă, fără a indica fapta descrisă ca fiind comisă de inculpat, elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) Cod penal, astfel învinuirea înaintată potrivit rechizitoriului fiind întemeiată pe presupuneri, deoarece careva probe care să confirme învinuirea adusă, lipsesc.

În opinia instanței de recurs, instanța de apel pripit a ajuns la o astfel de concluzie, or, organul de urmărire penală i-a incriminat lui Topciu Al. încălcarea pct. 5.7.1, 5.7.5. și 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, îndreptate la asigurarea securității și funcționalității liniei aeriene LEA-10, kV F-1 al punctului de distribuție 10 kV Ceadâr-Lunga, în rezultatul căruia la data de 8 octombrie 2008, aproximativ la ora 09⁰⁰, a avut loc electrocutarea mortală a cet. Dulgher VI.

Mai mult, a mai fost considerată neargumentată concluzia instanței de apel care a reținut că Topciu Al. nu este responsabil pentru întreținerea rețelelor electrice, iar

accidentul care s-a produs nu a fost determinat de neîndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu de către inculpat. În acest sens, fiind menționat că potrivit raportului de expertiză nr. 1733/09 din 11 iunie 2009, rezultă că la exploatarea liniei electrice aeriene LEA-10kV (F1, PT-488, PD 10 kV Ceadâr-Lunga) pe deschizătura dintre pilonii 4-5, unde a fost electrocutat Dulgher V., nu s-au respectat la modul convenit pct. 5.7.1, 5.7.5, 5.7.19 și 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice.

Pct. 5.7.20 din Regulamentul nominalizat prevede că necesitatea reparației capitală a liniilor de tensiune înaltă, pe pilonii din lemn se efectuează nu mai rar decât o dată la 5 ani. Prin urmare, Topciu Al. care exercita atribuții de serviciu și funcțiile de inginer principal, conform ordinului nr. 325 din 12.09.2009, cunoscând despre starea pilonilor respectivi, fapt confirmat prin declarațiile sale, nu a întreprins nici o acțiune în vederea schimbării pilonilor din lemn, întreținerea convenită a acestora sau repararea pieselor.

La fel, inculpatul era responsabil de a coordona lucrările de întreținere, reparație și manevrele în rețelele și instalații de TM și TJ existente în limitele zonei sale de activitate, supraveghind respectarea normelor tehnice și de securitate la realizarea lucrărilor în instalațiile electrice, etc.

Din concluziile expertizei nr. 1733/09 reiese că pentru evitarea incidentului produs lucrătorii ÎCS „RED Union Fenosa”, răspunzători pentru întreținerea LEA-10kV, urmau să execute toate cerințele din Regulament. Astfel, răspunzători pentru producerea accidentului din 8 octombrie 2008 sunt anume persoanele care răspund pentru întreținerea rețelelor electrice, iar din materialele cauzei rezultă că acesta este numai inculpatul.

Mai mult, atât martorii, cât și inculpatul au declarat că controalele asupra stărilor pilonilor în zona unde a avut loc accidentul se efectua odată pe an și anual, ultimul control fiind efectuat la 14.01.2008, în corespundere cu Regulamentul, or, respectarea prevederilor din Regulament este necesar împreună cu respectarea prevederilor privind schimbarea pilonilor din lemn odată în 5 ani.

De asemenea, la caz nu s-a ținut cont de faptul că acuzatorul de stat a menționat precum că cauza incidentului ce a dus la decesul victimei a fost și neexaminarea foii de examinare, care nu a fost semnată de maistrul de sector, care la acel moment era Ceavdari F., însă aceasta era păstrată la oficiul companiei, nefiind verificată de nimeni. Astfel, care a fost motivul că nimeni nu a verificat foaia de examinare, or, responsabil de verificarea documentelor respective a fost inginerul principal, atribuțiile căruia au fost exercitate de către Topciu Al. începând cu data de 12 septembrie 2005.

Astfel, prin asemenea judecare a cauzei, instanța de apel prematur a concluzionat că nu s-a dovedit vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii incriminate, o dată ce probele prezentate de partea acuzării în sprijinul învinuirii și menționate în cererea de apel, nu și-au găsit o apreciere sub toate aspectele, completă și obiectivă.

De asemenea, se atrage atenția asupra faptului că instanța de judecată desemnată cu rejudecarea prezentei cauze penale este Curtea de Apel Chișinău, din motiv că la moment, în cadrul Curții de Apel Cahul activează doar șase judecători, dintre care cinci

sunt incompatibili, fiind imposibilă formarea unui alt complet de judecători în cadrul acestei instanțe.

20. Rejudecând cauza, potrivit decizie Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 29 ianuarie 2018, apelul procurorului a fost respins, ca declarat peste termen, cu menținerea în vigoare a sentinței.

21. În partea descriptivă a deciziei instanța de apel a consemnat că, în conformitate cu art. 400 alin. (1) Cod de procedură penală, sentințele pot fi atacate cu apel în vederea unei noi judecări în fapt și în drept a cauzei, cu excepția sentințelor pronunțate de către instanțele judecătorești privind infracțiunile pentru a căror săvârșire legea prevede exclusiv pedeapsă non-privativă de libertate. Potrivit alin. (3) al aceleiași dispoziții legale, apelul declarat împotriva sentinței se consideră făcut și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea sentinței.

De asemenea, incidente cauzei sunt și prevederile art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit cărora instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

Astfel, conform art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

Excepția de la regula dată este reglementată de legiuitor în dispoziția art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, unde se specifică că apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege, este considerat ca fiind făcut în termen, dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Sentința Judecătoreiei Comrat a fost pronunțată public la 21 octombrie 2011. Din conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată din 21 octombrie 2011, ora 09:14, rezultă că în cadrul ședinței fixate pentru pronunțarea sentinței motivate a fost prezent procurorul în Procuratura or. Ceadâr-Lunga, Beriozov S. (f.d. 70, vol. II).

Totodată, este necesar de reținut că potrivit scrisorii de expediere a sentinței din 29 noiembrie 2011, sentința a fost recepționată de către procuror la 2 decembrie 2011, zi de vineri (f.d. 87, vol. II).

Potrivit pct. 8 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12 decembrie 2005 cu privire la practica judiciară despre judecarea cauzelor penale în ordine de apel, apelul peste termen poate fi declarat de către participantul care a lipsit atât la judecată, cât și la pronunțarea sentinței. Pentru exercitarea apelului peste termen, ca și în cazul repunerii în termen, este necesară prezența cumulativă a două condiții: a) partea care dorește să atace hotărârea cu apel să fie absentă atât la judecată, cât și la pronunțarea sentinței; b) cererea de apel să fie înaintată nu mai târziu de 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 21 octombrie 2011, rezultă evident că acuzatorul de stat a fost prezent la pronunțarea sentinței de achitare din 21 octombrie 2011 și a cunoscut verdictul instanței.

În acest sens, instanța de apel ține cont de faptul că termenul de 15 zile pentru declararea cererii de apel urmează a fi calculat începând cu data de 22 octombrie 2011, iar sfârșitul termenului pentru depunerea apelului pentru procuror este ziua de 5 noiembrie 2011, inclusiv.

Potrivit art. 230-234 coroborat cu art. 402 Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile, termen legal și imperativ, astfel încât nerespectarea lui atrage decăderea din exercițiul dreptului de a declara apel și nulitatea oricărei cereri de apel înaintate după expirarea termenului.

Pentru procuror termenul curge de la momentul pronunțării sentinței. Această situație este aplicabilă atât pentru apărător, cât și pentru inculpatul lăsat în libertate sau celelalte părți prezente la pronunțarea sentinței.

În pofida faptului că procurorul Beriozov S. a cunoscut despre soluția emisă de instanța de judecată la data de 21 octombrie 2011, fiind prezent la momentul pronunțării sentinței de achitare în privința lui Topciu Al., acesta a făcut cunoștință cu sentința Judecătoreiei Comrat din 21 octombrie 2011, în ziua recepționării acesteia, la data de 2 decembrie 2011, fapt confirmat prin avizul de recepție, însă nu și-a exercitat dreptul legal de a ataca actul de dispoziție a instanței de judecată în termenul prevăzut de lege.

Tot la caz, instanța de apel a menționat că urmează de ținut cont de pct. 19 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „*Cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale*” nr. 12 din 24.12.2012, conform căreia: „*în cazul atacării hotărârilor judecătorești de către procuror cu apel, recurs ordinar sau recurs în anulare, momentul depunerii acestor contestații se consideră data la care a fost trecut în registrul de intrare a actelor în cancelarie instanței de judecată. Or, în sensul alin. (2) art. 232 Cod de procedură penală, modalitatea depunerii apelului, recursului pentru procuror, diferă de cea exercitată de celelalte părți în proces, care pot depune actul procedural inclusiv la oficiul poștal prin scrisoare recomandată, însă pentru procuror se va lua în considerație data la care apelul sau recursul a fost trecut în registrul de intrare a actelor instanței de judecată și nu în registrul de ieșire a actelor procuraturii sau data expedierii de la oficiul poștal.*”

De altfel, relativ recent, Curtea Constituțională a statuat că regula instituită la art. 232 alin. (2) din Codul de procedură penală, potrivit căreia actele procurorului se consideră ca depuse în termen la data la care au fost trecute în registrul de ieșire, nu poate fi raportată la demersurile pentru care legea stabilește procurorului termene imperative de depunere în instanța de judecată, în aceste situații termenul urmează a fi calculat de la data înregistrării actului în instanța de judecată (*a se vedea pct. 77 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 40 din 21 decembrie 2017*).

Mai mult, chiar din prevederile art. 232 alin. (2) din Codul de procedură penală rezultă fără echivoc că regula conform căreia actul efectuat de procuror se consideră ca depus în termen dacă data la care a fost trecut în registrul de ieșire a actelor se încadrează în termenul cerut de lege pentru efectuarea actului, nu se aplică termenului prevăzut pentru căile de atac.

În sensul dat, instanța de apel a respins ca fiind nefondat argumentul procurorului invocat în cadrul ședinței instanței de apel precum că apelul a fost declarat la data de 16 decembrie 2012, or, apelul se consideră depus la data în care a fost înregistrat în cancelaria instanței de judecată a cărei sentință este contestată, adică la data de 20 decembrie 2011.

Subsidiar, instanța a subliniat că acuzatorul de stat nu a solicitat repunerea cererii de apel în termen, cu indicare în acest sens a temeiurilor motivate de omitere a termenului de contestare. Deci, în contextul celor statuate, instanța de apel amintește că termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui este stabilită exhaustiv prin lege, acesta fiind absolut și având un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

În aceeași ordine de idei, art. 230 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală prevede că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

22. Procurorul, nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de apel, a contestat-o cu recurs ordinar solicitând casarea acesteia și remiterea cauzei la rejudecare, deoarece instanța eronat a apreciat prevederile legale și greșit a interpretat curgerea termenului pentru contestarea cu apel a sentinței de către procuror.

Recurentul a specificat că decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 ianuarie 2018, în coraport cu motivele expuse, este neîntemeiată, pasibilă casării în baza temeiurilor invocate în dispoziția art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția. Partea acuzării consideră că Curtea de Apel, la rejudecarea cauzei, nu a executat indicațiile instanței de recurs, ignorând prevederile art. 436 Cod de procedură penală. Ca urmare, instanța de apel a apreciat eronat precum că apel procurorului a fost depus peste termen, or asupra acestei chestiuni deja s-a expus prin decizia sa Curtea Supremă de Justiție la data de 9 decembrie 2014.

Conform art. 230 alin. (1) Cod de procedură penală, termene în procesul penal sunt intervale de timp în cadrul cărora sau după expirarea cărora pot fi efectuate acțiuni procesuale conform prevederilor prezentului cod. În temeiul art. 231 alin.(2), (3) Cod de procedură penală la calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna și anul indicate în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazurile în care legea dispune altfel. La calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Astfel, potrivit scrisorii nr. 10562 din 29.11.2011, instanța a expediat în adresa procuraturii or. Ceadîr-Lunga copia sentinței din 21.10.2011, care a fost recepționată de procuratură la 02.12.2011, ziua de vineri, iar cererea de apel a fost *depusă la data de 16.12.2011 cu nr. de ieșire 1758, a 14-a zi pentru termenul de apel, ziua de vineri, iar a 15-a zi - 17.12.2011 - a fost ziua de sîmbătă*. Cererea de apel a fost înregistrată în următoarea prima zi lucrătoare în instanța de fond sub nr. 10708 la 20.12.2011, ziua de

luni, fără încălcarea termenului de apel.

Conform pct. 6.1 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005 cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pentru procuror termenul curge de la momentul pronunțării sentinței, iar în cazul redactării ei - de la data anunțării în scris despre redactare. Iar în pct. 6.5 din hotărârea menționată se constată că, la calcularea termenului de apel se aplică sistemul de unități libere (zile libere) cu posibilitatea prelungirii termenului până la prima zi lucrătoare, dacă acesta urmează să se sfârșească într-o zi nelucrătoare. La calcularea termenului de apel, nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește (art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală).

Astfel, instanța de apel în cauza dată nu a îndeplinit nici explicațiile date de către Plenul Curții Supreme de Justiție la pct. 14 al Hotărârii nr. 22 din 12 decembrie 2005 cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, greșit a apreciat termenul de declarare a apelului de către procurorul în procuratura Ceadâr-Lunga, Beriozov S., nu a respectat în deplină măsură prevederile normelor menționate supra, fapt ce echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, și se califică ca eroare de drept, care atrag după sine casarea deciziei instanței de apel cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, întrucât erorile comise nu pot fi corectate în instanța de recurs.

La fel, instanța de apel urma să verifice personalitatea inculpatului, deoarece s-a expus în privința altei persoane - Topciu Alexandru Ion, pe când acesta, potrivit datelor din buletinul de identitate al cet. R. Moldova seria A nr.39030261, eliberat la 27 februarie 2002 de SEDP Ceadâr-Lunga, de fapt este documentat ca Topciu Alexandr XXXXX.

23. Prin decizia Colegiului Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 31 mai 2018 recursul ordinar declarat de procuror a fost admis, cu casarea totală a deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 29 ianuarie 2018, în cauza penală privindu-l pe Topciu Al. și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

24. În motivarea deciziei, instanța de recurs a consemnat că, potrivit art. 436 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului. Când hotărârea este casată numai cu privire la unele fapte sau persoane ori numai în ce privește latura penală sau civilă, instanța de rejudecare se pronunță în limitele în care hotărârea a fost casată.

După cum rezultă din materialele cauzei, în pofida acestor rigori legale, când situația de fapt a rămas cea care a existat la soluționarea recursului precedent al procurorului, când decizia instanței de apel din 27 aprilie 2012 a fost casată numai cu privire la nesoluționarea adecvată a fondului apelului acuzării, instanța de apel, rejudecând cauza, a depășit fără suport legal limitele în care hotărârea precedentă a fost casată și nu a executat indicațiile obligatorii conținute în decizia Curții Supreme de Justiție din 15 ianuarie 2013, inclusiv cele reproduse la pct. 6 din prezenta decizie (pct. 3-6 din decizie).

Circumstanțele specificate atestă clar că instanța de apel nu a soluționat apelul

procurorului în conformitate cu prevederile normelor enunțate și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

Prin urmare, erorile comise de către instanța de apel, sânt incidente temeiurilor de casare invocate de către procuror și nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură, deoarece această instanță nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza pe fond, substituind instanța care a judecat apelul și pentru a nu admite astfel încălcarea prevederilor procesual penale.

25. Rejudecând cauza, potrivit deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 3 decembrie 2018, apelul procurorului a fost admis, cu casarea totală a sentinței Judecătoriei Comrat din 21 octombrie 2011 și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Topciu Al. a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) Cod penal și în baza acestei Legi a fost condamnat la 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Conform art. 90 Cod penal, pedeapsa stabilită inculpatului a fost suspendată condiționat pe un termen de probațiune de 2 ani.

Acțiunea civilă înaintată de succesorul victimei Dulgher N. împotriva lui Topciu Al. privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 150000 (una sută cincizeci mii) lei a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării sumei de 50000 (cincizeci mii) lei, drept recompensă pentru prejudiciul moral și a sumei de 2000 (două mii) lei, pentru serviciile de asistență juridică, în rest pretențiile părții au fost respinse.

Totodată, pretențiile materiale privind încasare de la Topciu Al., în beneficiul succesorului victimei a sumei de 17975 (șaptesprezece mii nouă sute șaptezeci și cinci) lei, au fost admise în principiu, urmând ca instanța civilă să se expună asupra cuantumului despăgubirilor materiale cuvenite părții.

26. În partea descriptivă a deciziei instanței de apel a menționat că se constată cu certitudine faptul că, Topciu Al., ocupând funcția de inginer-șef de sector la rețelele de distribuție Comrat al companiei ÎCS „RED Union Fenosa” SA și fiind persoană cu funcție de răspundere, responsabil de coordonarea lucrărilor de întreținere, reparare și manevrele în rețelele electrice, precum și responsabil de supravegherea respectării normelor tehnice și normelor de securitate la efectuarea lucrărilor la rețelele electrice situate pe sectorul pe care-l deservește, a încălcat pct. 5.7.1, 5.7.5 și pct.5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, îndreptate la asigurarea securității și funcționalității Liniei aeriene „LEA- 10” kV F-1 al punctului de distribuție 10 kV Ceadr-Lunga, în rezultat, la 8 octombrie 2008, aproximativ la ora 09.00, cet. Dulgher Vl., în timp ce păștea vacile sub pilonii 4-5 a liniei la substație nr. 488, a fost electrocutat mortal în legătură cu faptul că s-a apropiat de firul electric care atârna la aproximativ 2 m de la pământ, deoarece izolatorul de la pilonul 5 a ieșit din cârlig și firul atârna doar în cordon, împreună cu acest izolator.

Astfel, acțiunile inculpatului se încadrează, în drept, în baza art. 298 lit. a) Cod penal după indicii calificativi: *încălcarea regulilor de exploatare a stațiilor de producere, a liniilor de transportare și distribuire a energiei electrice ce a provocat decesul unei persoane.*

Instanța de apel a menționat că prima instanță nu a dat aprecierea corespunzătoare raportului de expertiză inginero-tehnică, care a constatat încălcarea pct. 5.7.1., 5.7.5, 5.7.19, 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, iar între încălcarea lor și accidentul comis există legătură de cauzalitate directă.

Mai mult ca atât, nu s-a apreciat obiectiv, prin prisma coroborării cu alte probe, ordinul nr. 325 din 12 septembrie 2005 prin care Topciu Al. a fost numit în funcția de inginer principal al secției rețelelor de distribuție, inclusiv și obligațiunile funcționale ale acestuia.

La fel, prima instanță a motivat că organul de urmărire penală prin ordonanța de punere sub învinuire, contrar prevederilor art. 281 Cod de procedură penală, i-a înaintat acestuia o învinuire ne concretă, fără a indica fapta descrisă ca fiind comisă de inculpat, elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) Cod penal, astfel învinuirea înaintată potrivit rechizitoriului fiind întemeiată pe presupuneri, deoarece careva probe care să confirme învinuirea adusă, lipsesc.

În opinia instanței de apel, pripit s-a ajuns la o astfel de concluzie, or, organul de urmărire penală i-a incriminat lui Topciu A. încălcarea pct. 5.7.1, 5.7.5. și 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, îndreptate la asigurarea securității și funcționalității liniei aeriene LEA-10 kV F-1 al punctului de distribuție 10 kV Ceadâr-Lunga, în rezultatul căruia la data de 08 octombrie 2008, aproximativ la ora 09 00, a avut loc electrocutarea mortală a cet. Dulgher Vl.

Mai mult ca atât, instanța de apel a conchis că Topciu Al. era responsabil pentru întreținerea rețelelor electrice, iar accidentul care s-a produs a fost determinat de îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu de către inculpat.

Instanța de apel a menționat că potrivit raportului de expertiză nr. 1733/09 din 11 iunie 2009, rezultă că la exploatarea liniei electrice aeriene LEA-10 kV (F1, PT-488, PD 10 kV Ceadâr-Lunga) pe deschizătura dintre pilonii 4-5, unde a fost electrocutat Dulgher Vl., nu s-au respectat la modul convenit pct. 5.7.1, 5.7.5, 5.7.19 și 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice. Pct. 5.7.20 din Regulamentul nominalizat prevede că necesitatea reparației capitală a liniilor de tensiune înaltă, pe pilonii din lemn se efectuează nu mai rar decât o dată la 5 ani.

Topciu Al., care exercita atribuții de serviciu și funcțiile de inginer principal, conform ordinului nr. 325 din 12.09.2005, cunoscând despre starea pilonilor respectivi, fapt confirmat prin declarațiile sale, nu a întreprins nici o acțiune în vederea schimbării pilonilor din lemn, întreținerea convenită a acestora sau repararea pieselor. La fel, inculpatul era responsabil de a coordona lucrările de întreținere, reparație și manevrele în rețelele și instalații de TM și TJ existente în limitele zonei sale de activitate, supraveghind respectarea normelor tehnice și de securitate la realizarea lucrărilor în instalațiile electrice, etc.

Din concluziile expertizei nr. 1733/09 reiese că pentru evitarea incidentului produs lucrătorii ÎCS „RED Union Fenosa”, răspunzători pentru întreținerea LEA-10kV, urmau să execute toate cerințele din Regulament.

Astfel, răspunzători pentru producerea accidentului din 8 octombrie 2008 sunt

anume persoanele care răspund pentru întreținerea rețelelor electrice, iar din materialele cauzei rezultă că acesta este numai inculpatul Topciu Al. Atât martorii, cât și inculpatul au declarat că controalele asupra stărilor pilonilor în zona unde a avut loc accidentul se efectua odată pe an și anual, ultimul control fiind efectuat la 14 ianuarie 2008, în corespundere cu Regulamentul, or, respectarea prevederilor din Regulament este necesară împreună cu respectarea prevederilor privind schimbarea pilonilor din lemn odată în 5 ani.

De asemenea, prima instanță nu a ținut cont de faptul că acuzatorul de stat a menționat precum că cauza incidentului ce a dus la decesul victimei este neexaminarea foii de examinare întocmite de montorul Navacilî Al., care în ședința instanței de apel a declarat că conducerea cunoștea despre starea nesatisfăcătoare a liniilor în sectorul unde a avut loc accidentul soldat cu deces.

Astfel, argumentele acuzării privind păstrarea foii de examinare la oficiul companiei, care nu a fost verificată de nimeni și care a fost ridicată de către organul de urmărire penală după accidentul soldat cu deces. Astfel, care a fost motivul că nimeni nu a verificat foaia de examinare, or, responsabil de verificarea documentelor respective a fost inginerul principal, atribuțiile căruia au fost exercitate de către inculpatul Topciu A. începând cu data de 12 septembrie 2005.

Astfel, instanța de fond a tras o concluzie pripită privind achitarea inculpatului, fără a efectua o verificare multilaterală și obiectivă a probelor prezentate de partea acuzării în sprijinul învinuirii și circumstanțelor de fapt ale cauzei. În acest sens, instanța a specificat că, potrivit raportului de expertiză nr. 1733/09 din 11 iunie 2009, rezultă că, la exploatarea liniei electrice aeriene „LEA-10kv” (F1-488, PD 10 kv „Ceadîr-Lunga”) pe deschizătura dintre pilonii nr. 4-5, unde a fost electrocutat Dulgher Vl., nu s-au respectat la modul convenit pct. 5.7.1, 5.7.5, 5.7.19 și 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice. În urma nerespectării punctelor date și a producerii accidentului din data de 8 octombrie 2008, care s-a soldat cu decesul lui Dulgher Vl., există legătură causală directă. Pentru evitarea incidentului produs, lucrătorii ÎCS „RED Union Fenosa” SA, răspunzători pentru întreținerea „LEA-10kv”, urmau să execute toate cerințele din Regulamentul de exploatare tehnică a centralelor tehnice și a rețelelor energetice. Reieșind din concluziile raportului nominalizat reiese că răspunzători pentru producerea incidentului din 8 octombrie 2008 sunt anume persoanele care răspund pentru întreținerea rețelelor electrice.

Din fișa de post a inginerului-șef de sector a rețelelor de distribuție Comrat al ÎCS „RED Union Fenosa” SA, care la acel moment era Topciu Al., ultimul avea obligațiile: de a coordona lucrările de întreținere, reparație și manevrele în rețele și instalații de TM și TJ existente în limitele zonei sale de activitate, supraveghind respectarea normelor tehnice și de securitate la realizarea lucrărilor în instalații electrice; de a controla executarea planurilor de întreținere programată atât cu personalul propriu cât și de către antreprenori și să participe la procesul de planificare anuală a lucrărilor de întreținere a instalațiilor electrice; de a controla executarea operațiunilor locale în rețelele TM și TJ și a studia rezultatele întreținerii rețelelor TM și TJ.

Prin urmare, modalitatea de apreciere a probelor defectuoasă de către instanța de fond, care nu a apreciat probele prezentate de partea acuzării în ansamblu, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării acestora, ca apoi să se expună asupra admisibilității sau inadmisibilității probei respective, pripit a ajuns la concluzia achitării lui Topciu Al., pe motiv că fapta nu a fost comisă de inculpat.

Instanța de apel a menționat că declarațiile inculpatului urmează a fi apreciate critic, și anume că acesta nu a comis fapta ce i se incriminează și nu a cunoscut și nimeni nu l-a informat despre starea nesatisfăcătoare a liniilor în sectorul în care a avut loc accidentul soldat cu deces, deoarece declarațiile acestuia sunt combătute de depozițiile martorului acuzării Navacilî Al., care a afirmat contrariul că conducerea inclusiv inginerul principal Topciu Al. cunoșteau despre deficiențele pe sectorul enunțat, fapt neconfirmat de inculpat.

La fel, martorul Tauci I. a explicat că, cele declarate la data de 20 decembrie 2017 le susține. Declarațiile referitor la faptul că Topciu Al. este șeful pe sectorul dat și toate defecțiunile trebuie raportate dumnealui. Controlul la liniile date se efectuează o dată în an. Informația se transmite șefului pe teritoriul dat, acesta mai departe raportează superiorilor. În timpul verificării inginerul principal nu era obligat să fie prezent, și urmează ca acesta să înlătore defecțiunile raportate de subalterni. Dacă acestea sunt periculoase urmează să le lichideze cât mai urgent. Meșterul sectorului primește foile de la subalterni, și meșterul principal urma să raporteze subalternii pentru eliminarea acestui defect. Sunt reguli de lucru care indică că meșterul principal trebuie să înlătore toate defecțiunile depistate. A efectuat controlul când a avut loc incidentul. Nu ține minte detaliat, deoarece au trecut deja 10 ani, și nu ține minte ce a fost indicat în foile de control. Meșterul principal nu este obligat să fie prezent dar trebuie să fie la curent cu starea liniilor, din informația prezentată de subalterni. Toată această informație se adună la meșterul principal și urmează să întreprindă măsuri întru înlăturarea defecțiunilor, ceea ce nu s-a întreprins.

Or, din concluziile expertului cu privire la accidentul ce a avut loc pe data de 10 august 2008 cu Dulgher Vl. (f.d. 86-94), rezultă că între neexecutarea de către lucrătorii ÎCS „RED Union Fenosa” SA, cerințelor Regulamentului de funcționare tehnică a stațiilor electrice și a rețelelor (p.5.7.1, și p.5.7.5 p.5.7.20) la exploatarea liniilor electrice aeriene „LEA-10 kV” (FI PT-488, PD 10 kV „Ceadâr-Lunga”) și accidentul ce a avut loc există o relație de cauzalitate directă.

Concomitent, Colegiul a reținut alegațiile acuzării privind faptul că de toate lucrările în zona de exploatare a liniilor aeriene de electricitate era responsabil inginerul șef Topciu Al., care în ședință a explicat că pe linia dată au avut loc controale și lucrări de reparație, însă nu a fost schimbată toată lina, doar unele părți. El cunoștea că linia de electricitate pe sectorul dat nu era în stare ideală, perfectă. Sunt destule linii care se află în stare nesatisfăcătoare. Recunoaște că pe linia aeriană de electricitate unde a avut loc accidentul era necesară reparația sectorului, fiind una avariata, probe care în opinia apelantului, confirmă cu certitudine vinovăția inculpatului Topciu Al. în comiterea faptei incriminate.

Totodată, instanța de judecată nu s-a expus asupra pertinentei probelor materiale și

anume, în urma investigării accidentului reflectat în actul nr. 5 din 20.10.2010 (f.d.26), se confirmă că, în urma executării defectuoase a lucrărilor de întreținere, exploatarea și repararea „LEA-10 kV”, în funcție de cerința PTEESS, și a avut loc accidentul soldat cu decesul lui Dulgher VI. Conform buletinului de informare a Inspecției în Energetică JV a BI-20-08 privind circumstanțele și cauzele electrocutării în public pe liniile electrice din 29.10.2008 (f.d.38). Rezultatele expertizei medico-legale (f.d.51), conform căreia moartea lui Dulgher VI. a fost cauzată de electrocutare, ce se confirmă prin descoperirea semnelor clasice de electrocutare pe pielea ambelor picioare, deteriorarea caloșilor (respectiv semnelor electrocutare) și alte rezultate obținute la studierea corpului.

Instanța nu a stabilit la caz circumstanțe atenuante sau agravante în corespundere cu prevederile art. art. 76, 77 Cod penal. Infracțiunea comisă de Topciu Al. face parte din categoria celor grave, astfel solicitarea acuzatorului de stat privind încetarea procesului penal intentat în privința inculpatului în baza art. 298 lit. a) Cod penal, deoarece a intervenit prescripția tragerii la răspundere penală nu poate fi reținută, deoarece fapta a fost comisă la 8 octombrie 2008, iar potrivit prevederilor art. 60 alin.(1) lit. c) Cod penal persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat 15 ani de la săvârșirea unei infracțiuni grave.

Având în vedere caracterul scopului corecțional și de reeducare al inculpatului, al restabilirii echității sociale, în rezultatul aplicării pedepsei, apreciind, că inculpatul a comis pentru prima dată o infracțiune gravă, reieșind din limitele pedepsei prevăzute de sancțiunea art. 298 lit. a) Cod penal, instanța a considerat că va fi echitabil stabilirea față de inculpatul a unei pedepse cu închisoarea pe un termen de 4 ani.

Potrivit art. 90 alin. (1), (2) Cod penal, dacă la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai de cât în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și termenul de probă. În acest caz, instanța de judecată dispune neexecutarea pedepsei aplicate dacă, în termenul de probă pe care l-a fixat, condamnatul nu va săvârși o nouă infracțiune și, prin comportare exemplară și muncă cinstită, va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat. Controlul asupra comportării celor condamnați cu suspendarea condiționată a executării pedepsei îl exercită organele competente, iar asupra comportării militarilor - comandamentul militar respectiv. Termenul de probă se stabilește de instanța de judecată în limitele de la 1 an la 5 ani.

Instanța a considerat admisibil la caz de a-i acorda, în limitele legii, o șansă inculpatului de a se reabilita față de societate pentru fapta comisă și de a demonstra abilitățile de personalitate cu șanse de realizare. În acest scop, fiind dispusă condamnarea inculpatului cu suspendarea condiționată a executării pedepsei și stabilirea unui termen de probațiune de 2 ani.

Cu referire la acțiunea civilă înaintată de succesorul părții vătămate Dulgher N.,

instanța de apel a reținut că, potrivit art. 219 CPP, acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia. În acest sens, instanța de apel a reținut argumentul invocat de succesorul părții vătămate Dulgher N. privind cauzarea prin decesul fiului său în urma electrocutării a unui prejudiciu material de către Topciu Al., legate de înmormântarea victimei.

Referitor la solicitarea succesorului părții vătămate Dulgher N., Colegiul a menționat că aceasta nu a prezentat probele ce ar confirma suma de 17975 lei solicitată de a fi încasată cu titlul de prejudiciu material. Deci acest capăt al acțiunii urmează a fi admis în principiu, urmând ca instanța civilă să se expună asupra cuantumului despăgubirilor materiale cuvenite.

Cu referire la prejudiciul moral solicitat, în conformitate cu prevederile art. 1398 alin. (1) Cod civil cel care acționează față de altul în mod ilicit cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. Conform art. 1416 alin. (3) Cod civil instanța de judecată stabilește cuantumul reparației prin echivalent bănesc în funcție de întinderea prejudiciului de la data pronunțării hotărârii. Mai mult, în conformitate cu prevederile alin. (4) al aceluiași articol, repararea prejudiciului prin echivalent bănesc se face prin încasarea unei sume globale în folosul persoanei vătămate sau prin stabilirea unei redevențe.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate. Respectiv, fiecare persoană, care pretinde că a suferit, este în drept să-și estimeze prejudiciul moral suferit, dar numai instanța de judecată este împuternicită prin lege să determine mărimea prejudiciului moral prin echivalent bănesc, conducându-se de noțiunea reparații rezonabile, de personalitatea părții vătămate, de circumstanțele cazului concret în care părții vătămate i-au fost cauzate leziuni corporale.

Solicitarea succesorului părții vătămate Dulgher N. privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 150000 lei este una parțial neîntemeiată și exagerată, instanța de apel considerând că suma de 50000 lei va fi echitabilă consecințelor suportate de aceasta în legătură cu decesul fiului său Dulgher Vl., în urma electrocutării.

Vizavi de cheltuielile de asistență juridică, instanța a reținut că suma solicitată în mărime de 2000 lei de către succesorul părții vătămate Dulgher N. este deplin confirmată și rezonabilă, astfel urmează a fi admisă integral.

27. Nefiind de acord cu soluția instanței de apel, inculpatul și reprezentantul părții civilmente responsabile, au declarat recursuri ordinare.

27.1. Reprezentantul părții civilmente responsabile ÎCS „RED Union Fenosa” SA, Zaporojan D., solicită casarea integrală a deciziei Curții de Apel Chișinău din 3 decembrie 2018, cu respingerea acțiunii civile înaintate de Dulgher N. către ÎCS „RED Union Fenosa” SA privind încasarea sumei de 15000 lei - prejudiciu material, 150000 lei

- prejudiciu moral și 1000 lei - asistența juridică, ca fiind neîntemeiată și respingerea apelului procurorului ca fiind depus peste termen, cu menținerea în vigoare a sentinței de achitare în privința lui Topciu Al.

Recurenta menționează că, în cadrul urmăririi penale de către succesorul părții vătămate a fost depusă acțiune civilă privind solicitarea încasării sumei de 15000 lei pentru recuperarea prejudiciului material, 150000 lei pentru recuperarea prejudiciului moral și 1000 lei pentru asistența juridică acordată de către avocat (f.d. 238-239, vol. I). La 16 septembrie 2010, ÎCS „RED Union Fenosa” SA de către organul de urmărire penală a fost recunoscută ca parte civilmente responsabilă în acest dosar.

Potrivit celor statuate în art. 73 Cod de procedură penală, parte civilmente responsabilă este recunoscută persoana fizică sau juridică care, în baza legii sau conform acțiunii civile înaintate în procesul penal, care poate fi supusă răspunderii materiale pentru prejudiciul material cauzat de faptele inculpatului.

În baza art. 221 alin. (1) Cod de procedură penală, acțiunea civilă se înaintează față de bănuț, învinuit, inculpat, față de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau față de persoana care poate fi responsabilă de acțiunile inculpatului. În conformitate cu art. 223 Cod de procedură penală, constatând persoana care poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile interzise de legea penală, organul de urmărire penală sau instanța, prin hotărâre, o recunoaște în calitate de parte civilmente responsabilă și îi înmânează informația în scris despre drepturile și obligațiile ei prevăzute de art. 74 Cod de procedură penală.

Or, din momentul recunoașterii ÎCS „RED Union Fenosa” SA, în calitate de parte civilmente responsabilă pentru presupusul prejudiciu cauzat de către inculpat, aceasta urma să poarte răspunderea pecuniară, în baza prevederilor art. 73, 74 și 221 Cod de procedură penală.

La 27 decembrie 2011, de către partea civilmente responsabilă ca asigurător și succesorii părții vătămate: Dulgher N., Dulgher S., Dulgher N. a fost semnată o tranzacție de împăcare, prin care s-a convenit asupra achitării sumei de 45000 lei, cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciile materiale și morale suferite sau care vor fi suferite ca urmare a electrocutării lui Dulgher Vl., astfel părțile renunțând, pentru trecut și viitor, la orice pretenție și/sau reclamație având ca obiect patrimonial și nepatrimonial, relaționate direct sau indirect cu electrocutarea victimei (vol. II, f.d. 111-113).

Prin aceeași tranzacție de împăcare, persoanele păgubite (Dulgher N., Dulgher S., Dulgher N.) au declarat că suma de 45000 lei reprezintă o despăgubire integrală și suficientă a prejudiciilor materiale și morale suferite sau ce vor fi suferite, ca urmare a electrocutării lui Dulgher Vl. Tranzacția de împăcare a fost întocmită după emiterea sentinței de achitare în privința lui Topciu Al. de către Judecătoria Comrat. Or, tranzacția în cauză nu a fost poziționată ca un act amiabil doar împotriva acțiunii civile deja înaintate către ÎCS „RED Union Fenosa” SA, ci ca un ajutor acordat succesorului părții vătămate urmare a decesului victimei survenit în urma electrocutării. Acestea au fost indicate expres în tranzacția de împăcare și anume că tranzacția dată nu echivalează cu o recunoaștere a vinovăției în producerea electrocutării din data de 8 octombrie 2008, ci

avea de fapt la baza principiul umanismului, a susținerii și ajutor pentru un accident regretabil, produs fără voia cuiva.

Ulterior, la 10 februarie 2012 de către succesorul părții vătămate a fost înaintată o cerere în instanța de judecată de a nu fi luată în vedere tranzacția de împăcare, cu solicitarea de a încasa în continuare de la partea civilmente responsabilă ÎCS „RED Union Fenosa” SA prejudiciul material și moral solicitat anterior în acțiunea civilă depusă, cu deducerea sumei de 45000 lei (vol. II, f.d. 119). Mai târziu, în cadrul ședinței de judecată în ordine de apel, Dulgher N. a declarat că nu mai are pretenții de ordin moral, însă solicită restituirea prejudiciului material formulat în cadrul acțiunii civile (vol. III, f.d. 202).

Or, REDUF pe de o parte, onorându-și integral obligațiile ce decurg din tranzacția de împăcare semnată, iar succesorul părții vătămate pe de altă parte, acceptând sumele de bani indicate în acel act, nu-și poate consuma drepturile în baza acesteia, neglijând obligațiile sale asumate, mai cu seamă că tranzacția dintre părți poartă un caracter civil și beneficiază de autoritatea lucrului judecat, prin aceasta fiind soluționate definitiv toate pretențiile materiale și morale în legătură cu accidentul produs. Pe de altă parte nici o instanță de judecată nu a anulat acest act juridic ce produce efecte juridice obligatorii, inclusiv față de succesorul părții vătămate, care de fapt nici nu a cerut anularea tranzacției.

Prejudiciu material și moral pentru unul și același caz, este unic ca existență, neputând fi vorba despre existența mai multor prejudicii în funcție de cine îl plătește, iar odată stabilit/convenit prin tranzacție, acesta nu se poate încasa de două sau mai multe ori, odată ce acest prejudiciu ca concept a fost deja achitat.

Recurenta mai accentuează faptul că instanța de apel nici nu s-a expus asupra acestei presupuse solicitări, eronat admițând în principiu încasarea prejudiciului material din contul inculpatului, încasare care nu a fost solicitată de către succesorul părții vătămate.

Mai mult, instanța de apel nu se expune nici în partea motivațională, nici în dispozitiv asupra acțiunii civile înaintate către REDUF despre încasarea prejudiciului material și moral. Precum și, nu dă o apreciere tranzacției de împăcare anexate la materialele cauzei, ceea ce denotă că instanța de apel eronat a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost atrase în proces. Or, *de iure*, Topciu Al., nu a fost implicat ca pârât în cadrul acțiunii civile depuse, atâta timp cât exista o parte civilmente responsabilă - REDUF.

În baza art. 427 Cod de procedură penală alin. (1) pct. 6) hotărârile instanței de apel pot fi recurate pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond când au fost admise erori grave de fapt, care au afectat soluția instanței.

La caz, în opinia recurentei instanța de apel s-a expus asupra încasării unui prejudiciu material în baza unei acțiuni civile eronat înaintate lui Topciu Al. În urma acestor erori, admise, suntem în prezența unei îmbogățiri fără justă cauză în favoarea succesorului părții vătămate. Or, prejudiciul material urmează a fi achitat succesorului părții vătămate, atât de către Topciu Al., cât și de partea civilmente responsabilă.

Prejudiciul material solicitat de către succesorul părții vătămate fiind de 15000 (acțiunea civilă înaintată către REDUF) și stabilirea unei sume ca prejudiciu material de către instanța de apel de 17975 lei, admisă în principiu din contul Topciu Al., este mult mai mică decât suma primită în urma tranzacției de către succesorul părții vătămate de 45000 lei. Deci, suma bănească primită de către succesorul părții vătămate este cu mult ridicată față de suma solicitată de parte.

În aceeași ordine de idei, în cadrul declarațiilor efectuate de către succesorul părții vătămate Dulgher N., în cadrul ședințelor de judecată din 23.10.2013, 15.07.2015, 22.11.2017, aceasta a recunoscut că a primit în urma tranzacției de împăcare suma de 45000 lei declarând că nu are pretenții de ordin material către Topciu Al.

Suplimentar, partea accentuează că succesorul părții vătămate, Dulgher N., în acțiunea civilă înaintată către REDUF solicită și încasarea prejudiciului moral în mărime de 150000 lei. Or, în baza prevederilor art. 73 Cod de procedură penală, partea civilmente responsabilă poartă răspundere doar pentru prejudiciul material cauzat în urma acțiunilor ilicite ale inculpatului.

Deși, nefondat succesorul părții vătămate solicită încasarea prejudiciului moral de la partea civilmente responsabilă, REDUF în tranzacția de împăcare a specificat suma de 45000 lei, inclusiv și cu titlu de prejudicii morale. Iar, conform tranzacției de împăcare, pct. 6 persoanele păgubite (succesorii părții vătămate) au declarat că despăgubirile materiale și morale acordate vor fi în măsură să acopere prejudiciul și să amelioreze suferințele psihice și fizice cauzate de decesul membrului familiei acestora.

Asupra laturii penale, în calitatea de parte civilmente responsabilă, se susține recursul declarat de Topciu Al. considerând că există temeiuri pentru admiterea acestuia prin prisma art. 427 alin. (1) pct. 6), 7), 11) Cod de procedură penală.

Totodată, partea menționează că se alătură motivelor din recursul ordinar declarat de inculpatul Topciu Al. invocate de acesta în partea penală a cauzei și consideră că apelul depus de către procuror a fost unul tardiv, eronat admis spre examinare de către instanța de apel.

27.2. Inculpatul solicită casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea în vigoare a sentinței pronunțate în privința sa de către Judecătoria Comrat la 21 octombrie 2011, prin care Topciu Al. a fost achitat de sub învinuirea incriminată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) Cod penal, pe motiv că fapta nu a fost comisă de inculpat.

În argumentarea cererii de recurs, recurentul face trimitere la următoarele erori:

1. Ilegalitatea deciziei datorită erorii de drept manifestată prin admiterea apelului declarat peste termen și cu încălcarea directă a principiului securității raporturilor juridice, ca element fundamental al noțiunii de proces echitabil

La caz, procurorul a omis termenul de declarare a apelului expres stabilit la alin. (1) al art. 402 din Codul de procedură penală, potrivit căruia termenul de apel este de 15 zile de la data întocmirii sau pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

Din materialele cauzei rezultă că sentința a fost pronunțată integral la 21 octombrie 2011 și în această ședință procurorul, Berezov S., a fost prezent și a cunoscut despre soluția adoptată.

La 29 noiembrie 2011 Judecătoria Comrat a expediat în adresa procuraturii Ceadâr-Lunga, cu scrisoarea de însoțire nr. 10562, copia sentinței de achitare în privința lui Topciu Al., destinatarul primind această scrisoare la 2 decembrie 2011.

Apelul procurorului a fost declarat abia la 20 decembrie 2011, fapt care se confirmă prin ștampila instanței de judecată privind înregistrarea apelului în registrul corespondenței de intrare.

Astfel, plecând de la prevederile art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul limită de 15 zile pentru declararea apelului a început a curge din data de 21 octombrie 2011, data pronunțării sentinței integrale și a expirat la 5 noiembrie 2011, iar având în vedere faptul că această dată este zi de odihnă, atunci data limită de declarare a apelului de către procuror a fost, aplicând prevederile art. 231 alin. (5) Cod de procedură penală, data de 7 noiembrie 2011. Chiar dacă s-ar exclude în mod ipotetic argumentul mai sus expus și s-ar admite în mod teoretic, așa cum a considerat procurorul (deși norma legală stabilește altfel), că termenul de declarare a apelului a început a curge abia din momentul primirii sentinței motivate pe suport de hârtie, adică la 2 decembrie 2011, și în acest caz termenul de declarare a apelului a expirat. Or, în această situație, termenul limită de 15 zile, stabilit la art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, a expirat la 17 decembrie 2011, care fiind zi de odihnă, data limită de declarare a apelului s-a prelungit până la 19 decembrie 2011, dar apelul a fost înregistrat în cancelaria instanței abia la 20 decembrie 2011, în acest caz nefiind aplicabile prevederile art. 232 alin. (2) Cod de procedură penală care stabilesc *expresiss verbis*: „*cu excepția termenului prevăzut pentru căile de atac, actul efectuat de procuror se consideră ca depus în termen dacă data la care a fost trecut în registrul de ieșire a actelor se încadrează în termenul cerut de lege pentru efectuarea actului.*”

Totodată, plecând de la practica Curții Europene a Drepturilor Omului, în special se au în vedere cauzele *Ghinea vs. Moldova nr. 15778/05 din 26.06.2012* și *Van Harn vs. Germania din 11.09.2007*, procurorul urma să întreprindă toate măsurile posibile în vederea realizării dreptului său de atac al sentinței primei instanțe în termenul stabilit de lege. Astfel, admiterea de către instanța de apel a apelului procurorului, depus tardiv, a constituit o încălcare directă a art. 6§1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

De asemenea, recurentul atrage atenția instanței de recurs că instanța de apel în genere nu s-a expus în niciun mod în decizia contestată asupra respectării sau nerespectării de către procuror a termenului de atac al sentinței primei instanțe, în pofida faptului că partea apărării a atenționat în repetate rânduri instanței de apel asupra acestui fapt și a solicitat insistent ca aceasta să se expună expres și să respingă cererea de apel ca fiind depusă tardiv.

2. Ilegalitatea deciziei în partea stabilirii vinovăției inculpatului în baza art. 298 lit. a) Cod penal

Inculpatul nu contestă următoarele circumstanțe constatate în cadrul cercetării judecătorești:

- că a fost angajat în perioada de referință în funcția de șef pentru deservirea tehnică a rețelelor electrice ale companiei ÎCS „RED Union Fenosa” SA și că era persoană cu funcție de răspundere responsabilă pentru coordonarea lucrărilor de întreținere, reparație și deservire tehnică a rețelelor electrice;

- linia electrică la care s-a produs accidentul este situată pe sectorul pe care îl deservește;

- la 8 octombrie 2008 conductorul liniei electrice a atârnat la o distanță inadmisibil de apropiată de la pământ, care constituia circa 2 metri, la data menționată s-a produs electrocutarea cet. Dulgher Vl., care păștea vitele, urmare a apropierii acestuia la o distanță inadmisibil de apropiată de cablul atârnat.

Cu toate acestea, inculpatul consideră că i-a fost înaintată o acuzație neclară, pentru că acuzarea nu dezvăluie conținutul punctelor din Regulile de exploatare tehnică a stațiilor și rețelelor electrice, specificate în acuzație, precum și în legătură cu faptul că partea acuzării, menționând în învinuire că inculpatul și-ar fi îndeplinit într-un mod necorespunzător obligațiile de control al deservirii tehnice și reparației rețelelor, urma să facă trimitere la fișa de post a șefului pentru deservirea tehnică a rețelelor electrice, și anume, care punct descrie obligația persoanei cu funcție de răspundere sus-menționate de a exercita controlul nemijlocit asupra stării tehnice a rețelelor electrice, inclusiv, prin examinarea vizuală personală totală a tuturor liniilor electrice.

Plecând de la concluziile raportului de expertiză medico-legală care au constatat cauza decesului lui Dulgher Vl., buletinul informativ care conține concluzia privind cauzele accidentului, raportul expertizei tehnice de inginerie, este evident că atârănarea cablului liniei de tensiune înaltă și survenirea efectelor dăunătoare s-a produs ca urmare a îndeplinirii necorespunzătoare de către angajații companiei ÎCS „RED Union Fenosa” SA a obligațiilor, cu toate acestea, inculpatul consideră că organul de urmărire penală a conchis în mod eronat că anume inculpatul este vinovat de încălcarea regulilor de exploatare a obiectivelor energetice, soldate cu decesul unei persoane.

Partea acuzării a evidențiat că inculpatul a încălcat punctele p.5.7.1, p.5.7.5, p.5.7.20 din Regulile de exploatare tehnică a stațiilor și rețelelor electrice și, prin derogare de la acestea a îndeplinit într-un mod necorespunzător obligațiile funcționale.

Punctul 5.7.1 din Regulile nominalizate supra reglementează obligația de efectuare a deservirii tehnice și a reparației la exploatarea liniilor electrice aeriene, cu scopul asigurării funcționării fiabile a acestora.

Punctul 5.7.5 reglementează caracterul obligatoriu al desfășurării lucrărilor de apărare a elementelor liniilor aeriene împotriva uzurii premature prin înlăturarea deteriorărilor și a defectiunilor, constatate în timpul examinărilor vizuale, controalelor și măsurărilor.

De asemenea, punctul sus-menționat prevede că la reparația capitală a LEA trebuie executat un complex de activități având ca scop menținerea sau restabilirea caracteristicilor de exploatare inițiale ale LEA în ansamblu sau ale unor elemente

separate ale acesteia, precum și specifică activitățile care trebuie efectuate la executarea reparației capitale - reparația pieselor și a elementelor sau înlocuirea acestora cu altele noi, care să le sporească fiabilitatea și să îmbunătățească caracteristicile de exploatare ale liniei.

Punctul 5.7.20 prevede necesitatea efectuării reparației capitale a LEA la pilonii cu piese din lemn cel puțin 1 dată la 5 ani, totodată, persoana cu funcție de răspundere, responsabilă pentru executarea activităților sus-menționate, este nu șeful pentru deservirea rețelelor electrice ale întreprinderii, ci inginerul-șef al întreprinderii. Poziția părții acuzării de stat cu privire la faptul că eu, fiind șef pentru deservirea tehnică a rețelelor electrice, sunt de fapt inginerul-șef, este inconsistentă. Dacă vorbim despre corespunderea funcției de șef pentru deservirea tehnică cu funcția de inginer-șef, atunci oricum, eu nu sunt inginerul-șef al companiei ICS „RED Union Fenosa” SA, ci sunt persoana cu funcție de răspundere a subdiviziunii structurale a companiei, fapt confirmat și de adresa juridică a întreprinderii: mun. Chișinău, str. Doga A. 4.

În viziunea inculpatului, este imposibil de reproșat și ÎCS „RED Union Fenosa” SA, și inculpatului, faptul că compania în genere nu a efectuat niciun fel de lucrări de deservire tehnică și reparație la exploatarea liniilor electrice aeriene, pentru că în materialele dosarului, pe filele 167-170, există lista lucrărilor, care au fost executate pe sectorul LEA, inclusiv pe cel unde s-a produs accidentul.

Totodată, conducerea companiei ÎCS „RED Union Fenosa” SA și personalul de ingineri și tehnicieni, întru executarea prevederilor p. 5.7.15 din Reguli care stipulează necesitatea efectuării examinărilor vizuale periodice ale LEA cel puțin o dată în an, au planificat și au efectuat examinările sus-menționate ale LEA cu scopul depistării și eliminării eventualelor defecțiuni.

Astfel, la 14 ianuarie 2008, a fost efectuată o astfel de examinare vizuală a LEA pe toată lungimea acesteia, fapt confirmat prin fișa de examinare de la f.d. 171, vol. I, astfel, conducerea companiei ÎCS „RED Union Fenosa” SA a respectat termenul stabilit prin Reguli, de 1 an, adică verificarea a fost efectuată la timp.

Cu toate acestea, calitatea examinării vizuale efectuate a LEA, precum arată analiza fișei de examinare sau cea a fișei de examinare vizuală a LEA din 14 ianuarie 2008, întocmită de instalatorul Novacilî Al., efectuată în concluzia despre motivele accidentului din buletin (f.d.38), lăasă de dorit, pentru că, precum s-a constatat prin concluzia sus-menționată și prin declarațiile instalatorului însuși, acesta nu a specificat toate defecțiunile în fișă, inclusiv cele care au determinat atârănarea cablului, și, drept urmare, consecințele grave exprimate prin decesul lui Dulgher Vl.

Totodată, precum rezultă din raportul expertului nr. 1733/09 din 11.06.2009 (f.d.86-94), care, de asemenea, a stabilit cauza accidentului - atârănarea cablului liniei electrice la o distanță inadmisibilă de la pământ, precum și a stabilit legătura cauzală directă dintre nerespectarea de către angajații companiei ÎCS „RED Union Fenosa” SA (menționez - nu de mine personal) a cerințelor Regulilor și consecințele survenite, Topciu Al. într-adevăr trebuia să controlez selectiv calitatea lucrărilor efectuate de maistrul de sector – Cusursuz

N., care, la rândul lui, trebuia să controleze calitatea examinării vizuale a LEA, efectuate de instalatorul electric Novacilî Al.

Evident, având în vedere lungimea liniilor electrice, alte atribuții funcționale ale șefului pentru deservirea tehnică a companiei, Topciu Al. nu putea și nici nu trebuia fizic să reverifice munca instalatorilor, care au efectuat examinarea vizuală a LEA, prin vizitarea personală a liniilor electrice, de altfel, nici fișa de post, nici Regulile nu impun aceasta. Astfel, reprezentanții companiei ÎCS „RED Union Fenosa” SA nu aveau cum să cunoască despre această atârănare a conductorului, astfel încât să se poate reproșa atât companiei însăși, cât și oricăror alte persoane cu funcții de răspundere, că nu ar fi întreprins măsurile de rigoare pentru eliminarea la timp a acestei încălcări (atârănarea cablului). De asemenea, partea acuzării de stat nu a prezentat nicio probă că cineva s-ar fi adresat la compania ÎCS „RED Union Fenosa” SA cu cereri (verbale sau scrise) despre defecțiunile care au loc la LEA sus-menționată.

Astfel, partea acuzării nu a dovedit faptul că inculpatul a cunoscut că există defecțiuni la LEA 10kV F-1 a substației de transformatoare nr. 488 piloanele 4-5 or. Ceadâr-Lunga. Instanța de apel s-a bazat pe declarațiile martorului Novacilî Al., care, fiind instalator electric la întreprinderea ÎCS „RED Union Fenosa” SA, era obligat să efectueze calitativ examinarea vizuală a liniei electrice aeriene și să consemneze toate neajunsurile existente la linie, informându-l astfel pe maestrul de sector despre existența unor neajunsuri în vederea intervenției ulterioare pentru eliminarea deficiențelor. Poziția lui Novacilî Al., potrivit căreia acesta nu ar fi indicat defecțiunile pe pilonii 4 și 5, pentru că acestea s-ar fi repetat și că conducerea ar fi știut despre „starea de avariere” a liniei, nu rezistă la nicio critică, pentru că Novacilî A. a declarat că anterior el nu a efectuat niciodată examinarea vizuală a acestei linii și nu putea să cunoască care neajunsuri au fost indicate și care nu au fost.

În conformitate cu prevederile art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală, judecând apelul declarat împotriva sentinței de achitare, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare fără audierea învinutului prezent, precum și a martorilor acuzării solicitați de părți. Martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care declarațiile lor constituie o mărturie acuzatorială, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului. Astfel, legiuitorul a stabilit un mod special cercetarea directă a probelor la judecarea apelului împotriva sentinței de achitare.

Cu toate acestea, instanța de apel și-a întemeiat decizia, făcând trimitere la declarațiile părților vătămate Dulgher N., ale martorilor Cusursuz I., Curudimov D., Marinov V., care nu au fost prezenți la judecarea cauzei penale în instanța de apel și declarațiile acestora nu au fost verificate în modul stabilit.

Potrivit constatărilor investigației accidentului, desfășurate în cadrul dosarului și expertizei efectuate, cauza nemijlocită a atârănării cablului care a provocat electrocutarea lui Dulgher Vl., a fost lipsa fixării duble a cablurilor.

3. Ilegalitatea deciziei în partea admiterii ilegale a acțiunii civile

La faza urmăririi penale, Dulgher N. într-adevăr a înaintat o acțiune civilă de încasare din contul întreprinderii ÎCS „RED Union Fenosa” SA a daunelor materiale și morale cauzate, iar întreprinderea a fost declarată parte civilmente responsabilă.

Totodată, recurentul specifică faptul că întreprinderea ÎCS „RED Union Fenosa” SA a ajuns la o tranzacție cu Dulgher N., Dulgher S., Dulgher N., plătindu-le 45000 lei, pe care aceștia i-au primit și s-au obligat să nu mai aibă pretenții cu caracter material și moral în legătură cu accidentul care a avut loc, ceea ce denotă că încasarea de la inculpat a sumei prejudiciului este contrară legii.

4. Ilegalitatea condamnării inculpatului datorită existența temeiurilor ce exclud atragerea acestuia la răspundere penală

Cu referire la temeiurile care exclud atragerea la răspundere penală, recurentul menționează că, în conformitate cu art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuț persoană în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate - mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și a adjuncților săi - mai mult de 6 luni.

Potrivit art. 63 alin. (3) Cod de procedură penală la momentul expirării termenelor indicate în alin. (2), organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuțul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărirea penală sau punerea lui sub învinuire. În caz de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuț mai mult de 3 luni, ofițerul de urmărire penală este obligat să informeze imediat bănuțul despre aceasta.

Din materialele dosarului rezultă că Topciu Al. a fost declarat bănuț și audiat la 10 august 2009 (vol. 1, f.d. 112-113). Cu toate acestea, acuzația i-a fost înaintată abia la 27 iulie 2010, adică după expirarea termenului de 3 luni prevăzut expres și limitativ la art. 62 alin. (2) Cod de procedură penală (vol. 1, f.d. 289).

Conform prevederilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală: *„în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.”*

De asemenea, potrivit prevederilor art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală: *„încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia și la publicitatea ședinței de judecată, la participarea părților în cazurile obligatorii, la prezența interpretului, traducătorului, dacă sunt obligatorii potrivit legii, atrage nulitatea actului procedural.”*

În opinia inculpatului, toate cele consemnate supra se subscriu cazurilor de casare prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 7), 8), 11), 15) Cod de procedură penală.

28. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia asupra recursurilor declarate de inculpat și reprezentantul părții civilmente responsabile menționând că urmează a fi dispusă inadmisibilitatea lor, din motiv că sunt vădit neîntemeiate.

29. Judecând recursurile ordinare, în raport cu actele cauzei, Colegiul Penal lărgit

ajunge la concluzia că acestea urmează a fi admise, din următoarele considerente de fapt și de drept.

Potrivit celor consemnate în dispoziția art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursurile declarate împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și urmează să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recursuri de titularii acestora. Deci, rațiunea și finalitatea exercitării acestei căi de atac, constă în înlăturarea erorilor admise de instanțele ierarhic inferioare la etapele precedente de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

În drept, soluția instanței de recurs se fundamentează pe prevederile stipulate în art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursurile instanța este în drept să le admită, cu casarea parțială a hotărârii atacate și cu trimiterea cauzei la rejudecare, când eroarea admisă nu poate fi corectată de instanța de recurs la această etapă a procedurilor.

În concret, Colegiul Penal lărgit conchide asupra admitterii recursurilor ordinare declarate atât de inculpatul Topciu Al., cât și de reprezentantul părții civilmente responsabile ÎCS „RED Union Fenosa” SA, Zaporojan D., casând parțial decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 3 decembrie 2018, în partea soluționării acțiunii civile, cu remiterea cauzei la rejudecare în această parte, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată. Totodată, instanța menționează că, în partea în care s-a dispus casarea, decizia nu este susceptibilă căilor de atac, în rest, celelalte dispoziții ale deciziei contestate se mențin și devin prin efectul acestei hotărâri irevocabile.

Pentru a demonstra argumentativ justetea unei atare soluții, Colegiul se va referi prioritar la aspectele defectuoase în partea soluționării acțiunii civile, care au constituit temeiul nemijlocit al casării deciziei recurate, după care va releva considerentele ce au condiționat menținerea soluției Curții de Apel Chișinău în partea condamnării inculpatului Topciu Al. în baza art. 298 lit. a) Cod penal.

29.1. Soluția instanței de apel în partea civilă

Din conținutul recursurilor declarate de inculpat și reprezentantul părții civilmente responsabile ÎCS „RED Union Fenosa” SA, Zaporojan D., se constată că acestea prezintă elemente de similitudine în partea ce vizează admiterea pretențiilor pecuniare a succesului victimei de către instanța de apel, de aceea Colegiul le va examina într-un singur context, considerând că anume în această parte instanța de apel eronat a apreciat persoana responsabilă pentru suportarea prejudiciului pretins.

În procesul penal acțiunea civilă este o modalitate de reparare a prejudiciului cauzat prin infracțiune, iar pentru exercitarea acesteia este necesar întrunirea cumulativă a anumitor condiții. În primul rând, este important de a constata dacă infracțiunea a provocat un prejudiciu, care poate fi material, moral sau fizic. După care, se va stabili legătura de cauzalitate între infracțiunea săvârșită și prejudiciul reclamat. În final, pentru a se putea pretinde repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, se cere ca acesta să fie cert. Caracterul cert al prejudiciului înseamnă că acesta este un prejudiciu sigur, s-a produs în realitate și poate fi evaluat.

Reieșind din prevederile art. 19 Cod civil, *persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel. Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat). Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții.*

Ca atare, prejudiciul solicitat de partea civilă prin intermediul acțiunii avansate în fața instanței, trebuie să reprezinte o consecință directă a infracțiunii deduse judecății, atât în cazul pretinderii recuperării prejudiciului material, cât și a celui moral. Acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspunderea delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care *face obiectul acțiunii penale*.

Conform dispoziției art. 23 alin. (2) Cod de procedură penală, victima unei fapte care constituie componentă de infracțiune este în drept să ceară, în condițiile legii procesual-penale, pornirea unei cauze penale, să participe la procesul penal în calitate de parte vătămată și să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice și materiale.

Art. 219 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale sau, după caz, le-a fost adusă daună reputației profesionale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia. Tot aici, se remarcă că acțiunea civilă poate fi înaintată în orice moment de la pornirea procesului penal, până la terminarea cercetării judecătorești și aceasta poate fi înaintată în numele persoanei fizice de către reprezentanții părților vătămate recunoscute ca părți civile în procesul penal, prin ordonanța organului de urmărire penală ori prin încheierea instanței de judecată, care judecă cauza ca prima instanță.

În general, viața unei persoane nu are un coeficient estimativ, la fel și suferințele suportate în urma decesului unei persoane apropiate, nu pot fi cuantificate, totuși legea prevede posibilitatea acordării unor despăgubiri părților printr-un echivalent bănesc apreciat de instanță. Or, întrucât despăgubirile au un caracter pecuniar, ele nu pot repara decât un prejudiciu evaluabil în bani. Pe de altă parte, dificultățile întâmpinate la evaluarea daunelor morale nu sunt insurmontabile. Deși suntem în prezența unor prejudicii deosebit de valoroase, este posibilă stabilirea cuantumului indemnizației cuvenite părții.

Cauza deferită judecății, a fost pornită pe faptul bănuielii existenței componentei de infracțiune prevăzute de art. 298 lit. a) Cod penal, care prevede tragerea la răspunderea penală pentru: *încălcarea regulilor de exploatare a stațiilor de producere, a liniilor de transportare și distribuire a energiei electrice și termice, care a provocat decesul unei persoane (vol. I, f.d. 1)*

În acest sens, organul de urmărire penală a constatat că, la 8 octombrie 2008, aproximativ la ora 09.00, cet. Dulgher Vl., în timp ce păștea vacile sub pilonii 4-5 a liniei la stația nr. 488, a fost electrocutat mortal în legătură cu faptul că s-a apropiat de firul electric care atârna la aproximativ 2 metri de la pământ, deoarece izolatorul de la pilonul 5 a ieșit din cârlig și firul atârna doar în cordon, împreună cu acest izolator.

În timpul efectuării acțiunilor de urmărire penală îndreptate spre identificarea persoanelor vinovate de acest incident, mama defunctului, Dulgher N., a fost recunoscută succesor a părții vătămate și parte civilă pe acest dosar (vol. I, f.d. 148)

ÎCS „RED Union Fenosa” SA, la etapa urmăririi penale, a fost recunoscută ca parte civilmente responsabilă (vol. I, f.d. 295). Potrivit art. 73 din Codul de procedură penală, parte civilmente responsabilă este recunoscută persoana fizică sau juridică care, în baza legii sau conform acțiunii civile înaintate în procesul penal, poate fi supusă răspunderii materiale pentru prejudiciul material cauzat de faptele învinutului, inculpatului. Recunoașterea ca parte civilmente responsabilă se face prin hotărârea organului de urmărire penală sau a instanței.

În baza art. 221 alin. (1) Cod de procedură penală, acțiunea civilă se înaintează față de bănuț, învinut, inculpat, față de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau față de persoana care poate fi responsabilă de acțiunile inculpatului. În corespundere cu art. 223 Cod de procedură penală, constatând persoana care poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile interzise de legea penală, organul de urmărire penală sau instanța, prin hotărâre, o recunoaște în calitate de parte civilmente responsabilă și îi înmânează informația în scris despre drepturile și obligațiile ei prevăzute de art. 74 Cod de procedură penală.

Pentru partea vătămată actul infracțional generează obligația juridico-civilă de a pretinde și de a recupera prejudiciul material și moral cauzat ei, în primul rând, de la infractor și, în al doilea rând, în condițiile legii, de la partea civilmente responsabilă. În baza acestui raționament, din momentul recunoașterii ÎCS „RED Union Fenosa” SA, în calitate de parte civilmente responsabilă, aceasta urmează să poarte răspunderea pecuniară, în baza prevederilor art. 73, 74 și 221 Cod de procedură penală.

La filele dosarului 138-139 din vol. I, este anexată acțiunea civilă înaintată de partea civilă Dulgher N. către ÎCS „RED Union Fenosa” SA, prin care aceasta solicită întreprinderii recuperarea următoarelor sume:

- prejudiciului material de 15000 lei, cheltuiți pentru înmormântarea feciorului, Dulgher Vl.;

- prejudiciul moral de 150000 lei;

- cheltuielile de asistență juridică de 1000 lei.

La etapa judecării cauzei de către prima instanță, succesorul părții vătămate, Dulgher N., făcând uz de dreptul său procesual stipulat în art. 221 alin. (3) din Codul de procedură penală, a venit cu concretizarea pretențiilor sale pecuniare față de partea civilmente responsabilă, menționând că susține integral acțiunea civilă depusă, doar cu modificarea cuantumului prejudiciilor solicitate, și anume să i se acorde prejudiciul

material de 17975 lei, cheltuiți pentru înmormântarea feciorului, Dulgher VI.; prejudiciul moral de 150000 lei; cheltuielile de asistență juridică de 2000 lei (vol. II, f.d. 28)

Prin sentința Judecătoriei Comrat din 21 octombrie 2011, Topciu Al. a fost achitat de sub învinuirea de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) Cod penal, pe motiv că fapta nu a fost comisă de inculpat, iar acțiunea civilă depusă de succesorul părții vătămate, Dulgher N., cu privire la încasarea prejudiciului material în sumă de 17975 lei, cheltuiți pentru înmormântarea lui Dulgher VI. și prejudiciul moral în sumă de 150000 lei, a fost lăsată fără soluționare. Totodată, instanța a respins cererea succesorului părții vătămate privind încasarea sumei de 2000 lei, pentru acoperirea cheltuielilor de asistență juridică.

După care, la etapa judecării cauzei în instanța de apel, la 27 decembrie 2011, de către partea civilmente responsabilă, ÎCS „RED Union Fenosa” SA, și succesorii părții vătămate: Dulgher N., Dulgher S., Dulgher N. a fost semnată o tranzacție de împăcare, prin care s-a convenit asupra achitării sumei de 45000 lei, cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciile materiale și morale suferite sau care vor fi suferite ca urmare a electrocutării lui Dulgher VI., astfel părțile renunțând, pentru trecut și viitor, la orice pretenție și/sau reclamație având ca obiect patrimonial și nepatrimonial, relaționate direct sau indirect cu electrocutarea victimei din 8 octombrie 2008 (vol. II, f.d. 111-113).

Prin aceeași tranzacție de împăcare, persoanele păgubite (Dulgher N., Dulgher S., Dulgher N.) au declarat că suma de 45000 lei reprezintă o despăgubire integrală și suficientă a prejudiciilor materiale și morale suferite sau ce vor fi suferite, ca urmare a electrocutării lui Dulgher VI.

În acest punct de analiză, prezintă relevanță faptul că recurenta-reprezentantul părții civilmente responsabile, pretinde că această tranzacție de împăcare are autoritate de lucru judecat, afirmație asupra căreia Colegiul Penal lărgit are anumite rezerve, întrucât în sensul celor conținute în art. 226 din Codul de procedură penală, pentru ca tranzacția nominalizată să-și producă efectele de lucru judecat, care împiedică intentarea ulterioară a unei noi acțiuni pe aceleași temeuri, tranzacția de împăcare a părților în litigiu trebuie să fie confirmată prin hotărârea instanței de judecată.

La caz, o atare confirmare nu există.

Mai mult, se poate de afirmat cu certitudine că, în hotărârile pronunțate de instanțe pe marginea acestei spețe, prin care cauza a fost retrimisă în repetate rânduri la rejudecare, despre acțiunea civilă în general nu se vorbește, exceptând soluția adoptată de Curtea de Apel Chișinău în cel din urmă set al procedurilor.

Totodată, este notabil faptul că, la actele dosarului este anexată cererea colectivă a familiei defunctului, Dulgher, prin care aceștia menționează că, nu insistă asupra condamnării lui Topciu Al., dar doresc ca ÎCS „RED Union Fenosa” SA, să fie recunoscută responsabilă pentru încălcarea regulilor de exploatare a stațiilor de producere, a liniilor de transportare și distribuire a energiei electrice și termice, care a provocat decesul lui Dulgher VI. Concomitent, părțile menționează că, de către reprezentanții acestei companii au fost duși în eroare, fiind determinați să semneze un act întocmit în limba română, pe care ei nu o cunosc, primind în schimb o despăgubire în

quantum de 45000 lei pentru suferințele îndurate în legătură cu decesul unui membru al familie.

Din considerentele menționate, părțile au solicitat ca instanța să nu aibă în vedere această tranzacție de împăcare la soluționarea pretențiilor pecuniare ale acestora înaintate în acțiunea civilă față de ÎCS „RED Union Fenosa” SA, ci prin deducerea sumei de 45000 lei, să dispună încasarea în volum deplin a celorlalte plăți cuvenite părților (vol. II, f.d. 119).

Mai târziu, în cadrul audierii succesorului părții vătămate, în ședința de judecată a instanței de apel, Dulgher N. a declarat că nu mai are pretenții de ordin moral, însă solicită restituirea prejudiciului material formulat în cadrul acțiunii civile (vol. III, f.d. 202).

Așadar, toate circumstanțele factologice consemnate supra, se confirmă indubitabil prin actele cauzei.

Soluția finală vizavi de recuperarea prejudiciilor cauzate prin infracțiune, invocate în acțiunea părții civile, Dulgher N., a fost pronunțată de Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău în decizia din 3 decembrie 2018, care este contestată cu recursuri și potrivit căreia: *„Acțiunea civilă înaintată de succesorul victimei Dulgher N. împotriva lui Topciu Al. privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 150000 lei a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării sumei de 50000 lei, drept recompensă pentru prejudiciul moral și a sumei de 2000 lei, pentru serviciile de asistență juridică, în rest pretențiile părții au fost respinse.*

Totodată, pretențiile materiale privind încasare de la Topciu Al., în beneficiul succesorului victimei, a sumei de 17975 lei, au fost admise în principiu, urmând ca instanța civilă să se expună asupra cuantumului despăgubirilor materiale cuvenite părții.”

Pentru a pronunța dispozitivul deciziei, instanța de apel a reținut că: *„... potrivit art. 219 Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia. În acest sens, Colegiul reține argumentul invocat de succesorul părții vătămate Dulgher N. privind cauzarea prin decesul fiului său în urma electrocutării a unui prejudiciu material de către Topciu Al., legate de înmormântarea victimei.*

Referitor la solicitarea succesorului părții vătămate Dulgher N., Colegiul menționează că aceasta nu a prezentat probe ce ar confirma suma de 17975 lei solicitată de a fi încasată cu titlul de prejudiciu material. Deci acest capăt al acțiunii urmează a fi admis în principiu, urmând ca instanța civilă să se expună asupra cuantumului despăgubirilor materiale cuvenite.

Cu referire la prejudiciul moral solicitat, în conformitate cu prevederile art. 1398 alin. (1) Cod civil cel care acționează față de altul în mod ilicit cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. Conform art. 1416 alin. (3) Cod civil instanța de

judecată stabilește cuantumul reparației prin echivalent bănesc în funcție de întinderea prejudiciului de la data pronunțării hotărârii. Mai mult, în conformitate cu prevederile alin. (4) al aceluiași articol, repararea prejudiciului prin echivalent bănesc se face prin încasarea unei sume globale în folosul persoanei vătămate sau prin stabilirea unei redevențe.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate. Respectiv, fiecare persoană, care pretinde că a suferit, este în drept să-și estimeze prejudiciul moral suferit, dar numai instanța de judecată este împuternicită prin lege să determine mărimea prejudiciului moral prin echivalent bănesc, conducându-se de noțiunea reparații rezonabile, de personalitatea părții vătămate, de circumstanțele cazului concret în care părții vătămate i-au fost cauzate leziuni corporale.

... solicitarea succesorului părții vătămate Dulgher N. privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 150000 lei este una parțial neîntemeiată și exagerată, instanța de apel considerând că suma de 50000 lei va fi echitabilă consecințelor suportate de aceasta în legătură cu decesul fiului său Dulgher Vl., în urma electrocutării.

Vizavi de cheltuielile de asistență juridică, instanța a reținut că suma solicitată în mărime de 2000 lei de către succesorul părții vătămate Dulgher N. este deplin confirmată și rezonabilă, astfel urmează a fi admisă integral.”

Analizând soluția instanței de apel, în partea pronunțării asupra acțiunii civile, Colegiul Penal lărgit conchide că instanța nu s-a familiarizat cu actele cauzei, nu a pătruns în esența problemei de drept deferite judecării și a adoptat o soluție ce nu se conciliază nici cu pretențiile pecuniare a părții civile, nici cu actele pertinente anexate la cauză.

În pct. 29.1. din prezenta decizie, instanța de recurs maximal de explicit a arătat care a fost consecutivitatea acțiunilor părții civile în urmărirea scopului acesteia de a recupera prejudiciul pecuniar pentru suferințele cauzate în legătură cu decesul fiului, Dulgher Vl., datorită neîntreprinderii cu promptitudine a acțiunilor necesare în vederea exploatării corespunzătoare a stațiilor de producere, a liniilor de transportare și de distribuire a energiei electrice și termice, de către ÎCS „RED Union Fenosa” SA.

Instanța de apel, necitind acțiunea civilă înaintată de Dulgher N. și desconsiderând vădit poziția acesteia expusă pe parcursul judecării cauzei, a dispus încasarea din contul inculpatului în beneficiul părții a sumei de 50000 lei, drept recompensă pentru prejudiciul moral și a sumei de 2000 lei, drept compensare a serviciilor de asistență juridică, respingând celelalte pretenții. Referitor la prejudiciul material, instanța a decis asupra admiterii acțiunii, în această parte, în principiu, urmând ca instanța civilă să se expună asupra cuantumului despăgubirilor materiale convenite părții.

Supra, Colegiul a accentuat faptul că, **acțiunea civilă** declarată în cadrul acestui proces penal de către succesorul părții vătămate, recunoscută și ca parte civilă, Dulgher N., **a fost îndreptată în exclusivitate împotriva ÎCS „RED Union Fenosa” SA**, care are calitatea procesuală de parte civilmente responsabilă. Totodată, din economia celor

conținute în art. 73 din Codul de procedură penală, se constată că partea civilmente responsabilă **poate fi supusă doar răspunderii materiale pentru prejudiciul material** cauzat de faptele inculpatului.

Drept urmare, instanța de apel urma să concretizeze în cadrul ședinței de judecată din 22 noiembrie 2017, audiind succesorul părții vătămate - Dulgher N., care este poziția finală a acesteia în ceea ce privește pretențiile sale pecuniare din acțiunea civilă îndreptate nemijlocit față de partea civilmente responsabilă, dar și dacă are careva obiecții față de inculpat. Potrivit declarațiilor făcute de aceasta, dânsa a acceptat suma de 45000 lei de la reprezentanții ÎCS „RED Union Fenosa” SA, întrucât aceștia i-au comunicat că oricum alți bani nu va vedea (vol. V, f.d. 33).

În același context, partea a menționat că instanța urmează în final să decidă, dacă are ea careva pretenții în urma pierderii feciorului, sau nu. Ultima sintagmă, în opinia instanței de recurs, nu prezumă în niciun caz renunțarea părții la despăgubiri. *Printre altele*, în jurisprudența constantă a Curții Europene a fost punctat că tergiversarea autorităților naționale de a ajunge la o concluzie într-o cauză penală, indiferent de complexitatea acesteia, împiedică inevitabil eficiența procesului penal. Modul în care mecanismul de drept penal a fost implementat în prezenta cauză, are legătură directă și cu poziția exprimată în final de succesorul părții vătămate, care pierzându-și feciorul, nici peste zece ani nu a primit despăgubirile solicitate.

Totuși, este incontestabil faptul că, poziția succesului părții vătămate, pe parcursul procesului penal, față de reprezentanții ÎCS „RED Union Fenosa” SA, nu a suferit modificări, aceasta considerând constant că anume întreprinderea dată se face vinovată de producerea accidentului soldat cu decesul feciorului. Totuși, potrivit legii, partea civilmente responsabilă nu răspunde pecuniar în volum deplin față de partea civilă, ci poate restitui doar pretențiile de ordin material, cât privește prejudiciul moral, acesta urmează a fi încasat nemijlocit de la inculpat, doar cu condiția că în privința lui a fost înaintată acțiune civilă.

Repararea prejudiciilor morale în caz de deces prezintă o modalitate distinctă de despăgubire a persoanei prejudiciate, care constă în dreptul celor apropiați victimei decedate la repararea propriului lor prejudiciu afectiv, legat de lezarea sentimentelor de afecțiune și de pierdere a unei persoane dragi.

În temeiul art. 2036 alin. (1) Cod civil coroborat cu art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanță în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice cauzate persoanei, de gradul de vinovăție al făptuitorului prejudiciului și de măsura în care compensarea poate aduce satisfacere persoanei vătămate. Or, instanța de recurs menționează că despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daune materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare.

Totuși, potrivit interpretărilor legale și celor doctrinare, paguba morală se încasează numai de la persoana vinovată pentru săvârșirea infracțiunii, și doar în cazul în care partea civilă a înaintat o acțiune civilă împotriva acesteia, solicitând expres recuperarea prejudiciului, ceea ce din actele cauzei nu se confirmă. După cum rezultă din cuprinsul

acțiunii civile aceasta a fost înaintată exclusiv împotriva părții civilmente responsabile, iar instanța de apel, pronunțând o nouă hotărâre de încasare a prejudiciului moral de la inculpat, a examinat devolutiv cerințele succesoriului, depășind vădit limitele judecării cauzei în apel în această parte.

Sintetizând cele expuse, Colegiul menționează că acțiunea civilă se rezolvă în cadrul procesului penal numai în măsura în care i-a fost alăturată și împreună au ajuns în fața instanței învestite cu judecarea cauzei penale. Angajarea răspunderii civile a inculpatului, sau, în cazurile prevăzute de lege, a părții civilmente responsabile, apare odată cu intervenirea solicitării de la partea civilă, or nu poartă răspundere pecuniară persoana căreia nu i se incumbă o atare pretenție.

Modul cum a soluționat și a motivat instanța de apel soluția în latura civilă în această cauză, afectează grav dreptul succesoriului părții vătămate la primirea unei compensații proporționale și echitabile în legătură cu pierderea unei persoane apropiate. Totodată, instanța de recurs remarcă faptul că, în cel din urmă set al procedurilor desfășurate în instanța de apel, succesoriul părții vătămate nici nu a fost prezentă, instanța luând ca bază poziția anterioară a acesteia în legătură cu acțiunea civilă înaintată.

Or, în speță, era necesar ca în mod judicios, cu o argumentare temeinică și suficientă, să fie rezolvată problema de drept legată de acțiunea civilă, cu excluderea contradicțiilor și incertitudinilor la care s-a făcut referire supra, având în vedere că, lipsa unei motivări corespunzătoare dintr-o hotărâre judecătorească afectează grav echitatea procedurii.

În lumina lacunelor descrise, Colegiul Penal lărgit constată că erorile procesuale admise de către Curtea de apel cad sub incidența prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, iar instanța rejudecând această cauză urmează să supună unei analize minuțioase toate circumstanțele de fapt și de drept legate de chestiunile expuse în partea descriptivă a acestei decizii, formulând concluzii corecte și întemeiate cu privire la soluția ce urmează a fi adoptată în latura civilă, cu concretizarea prealabilă a poziției părții civile.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și nemijlocit de motivele casării acesteia, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

29.2. Soluția instanței de apel în latura penală

Pentru a statua asupra netemeinicii cererilor de recurs în partea ce vizează soluția instanței de apel despre vinovăția lui Topciu Al. în temeiul art. 298 lit. a) Cod penal, instanța a făcut verificările temeiurilor de casare invocate de părți, în raport cu actele dosarului, constatând că hotărârea recurată în această parte este conformă legii, fără a prezenta vreo lipsă, care să o afecteze, mai mult ca atât, nu există nici alte motive,

neinvocate de părți, care ar putea fi luate în considerare din oficiu, și ar fi de natură să răstoarne soluția instanței de apel adoptate pe caz.

Cauza penală privindu-l pe Topciu Al. a fost deja judecată în procedura recursului ordinar, de cinci ori, de fiecare dată fiind dispusă rejudecarea acesteia de către instanța de apel, pentru a fi corectate erorile de drept semnalate de părți. Concomitent, din materialele dosarului se constată că, sentința în privința inculpatului a fost pronunțată în anul 2011, iar faptele infracționale imputabile acestuia prin rechizitoriu datează cu anul 2008, adică, în total, termenul de judecare a acestei cauze, din momentul sesizării instanței până în prezent este de peste nouă ani, iar din momentul comiterii faptei, de peste unsprezece ani. Pe această linie de considerente, se relevă că, în cauza *Ispan contra României, hotărârea CtEDO din 31 mai 2007*, Curtea Europeană a specificat că, fiind vorba de comportamentul tribunalelor naționale, se constată că importante întârzieri în procedură au fost cauzate de casările și trimiterile succesive ale cauzei la rejudecare. În această privință, Curtea a observat că derularea procedurii a fost prelungită din cauza numeroaselor decizii emise în cauză din care două anulau deciziile jurisdicțiilor inferioare pentru neregularități de procedură. Deși Curtea nu este competentă pentru a analiza modul în care jurisdicțiile naționale au interpretat și aplicat dreptul intern, se consideră totuși că acele casării succesive cu trimiterea la rejudecare se datorează unor erori comise de jurisdicțiile inferioare cu ocazia examinării cauzei (*Wierciszewska contra Poloniei, nr. 41431/98, 25 noiembrie 2003, § 46*). Pe de altă parte, repetarea unor astfel de casări denotă o deficiență de funcționare a sistemului judiciar (*Cârstea și Grecu contra României, nr. 56326/00, 15 iunie 2006, § 42*).

În același context, se face referire și la cauza *Damian-Burueană și Damian împotriva României, cererea nr. 6773/02, hotărâre CtEDO din 26 mai 2009*, unde Curtea a statuat că cauza nominalizată a fost trimisă la rejudecare de două ori în fața instanței de apel, ca urmare a omisiunilor Curții de Apel de a examina sau de a furniza motive ca răspuns la susținerile reclamantului. Or, potrivit Curții, instanțele naționale ar fi trebuit să acționeze cu mai multă promptitudine, iar, în consecință, toate acestea au conturat opinia unanimă despre violarea art. 6 din Convenție, prin tergiversarea procedurilor, fiind încălcat dreptul părților vizate de procedurile penale la un proces echitabil.

Cele reliefate supra, cad indubitabil și sub incidența cauzei penale privindu-l pe Topciu Al., care deja se află pe rolul instanței o perioadă excesiv de lungă, respectiv, în vederea excluderii unei potențiale încălcări a art. 6 CEDO și pornind de la faptul că majoritatea alegațiilor avansate de recurenți ce țin de fondul acuzației penale imputate inculpatului au fost obiect de dispută, atât la etapele precedente de judecare a recursurilor, cât și în instanța de apel, Colegiul Penal lărgit se va expune în contextul ce urmează în mod prioritar asupra indicațiilor date anterior Curții de Apel privitor la rejudecarea acestei cauzei în latura penală.

În latura penală, recurenții fiind solidari în argumente, pledează pentru achitarea lui Topciu Al. în baza art. 298 lit. a) Cod penal, pretinzând că cauzei îi sunt subsecvente temeiurile de casare prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 7), 8), 11), 15) Cod de procedură penală. În vederea susținerii acestei poziții, în particular, se invocă faptul că:

- decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția;
- instanța a admis apelul procurorului declarat peste termen, încălcând astfel principiului securității raporturilor juridice, ca element fundamental al noțiunii de proces echitabil;

- inculpatul ilegal a fost declarat vinovat în baza art. 298 lit. a) Cod penal;
- la caz există temeieri ce exclud tragerea lui Topciu Al. la răspunderea penală.

a) Față de cele invocate, Colegiul Penal lărgit, în primul rând, amintește că, în principiu, motivarea hotărârii judecătorești este un proces de analiză și sinteză a actelor și lucrărilor dosarului, care nu presupune în mod necesar expunerea tuturor elementelor de amănunt, atâta timp cât sunt valorificate toate aspectele relevante din punct de vedere probatoriu și sunt menționate componentele obligatorii ale unei hotărâri penale de condamnare, așa cum s-a procedat și în cauza de față. Fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, a expus situația de fapt reținută în cauză și a concluzionat corect asupra vinovăției inculpatului de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) Cod penal, și anume de faptul că Topciu Al. se face responsabil pentru *încălcarea regulilor de exploatare a stațiilor de producere, a liniilor de transportare și distribuire a energiei electrice și termice, care a provocat decesul unei persoane.*

În aceeași ordine de idei, se notează că instanța de apel în partea stabilirii vinovăției inculpatului de cele imputate prin rechizitoriu și-a motivat decizia, în conformitate cu prevederile art. 417 alin. (1) pct. 8) și art. 436 Cod de procedură penală, care stipulează limitele rejudecării cauzei, astfel, decizia cuprinde temeierile de fapt și de drept care au dus, la caz, la soluția expusă în pct. 25) din prezenta decizie și la motivarea acestei soluții redată în pct. 26) din același act judecătoresc.

Mai mult, din materialele dosarului rezultă că instanța de apel la examinarea cauzei, a ținut seama în deplină măsură de prevederile art. 27, 99 - 101 Cod de procedură penală, a cercetat sub toate aspectele probele administrate, le-a verificat minuțios, dându-le o apreciere justă, prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, care în ansamblul lor au confirmat vinovăția lui Topciu Al. de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) Cod penal, iar careva temeieri de a dispune achitarea ultimului, pe acest capăt de acuzare, nu s-au stabilit de instanța de recurs.

Deci, în fapt, decizia instanței de apel corespunde tuturor prevederilor legii de procedură penală, iar instanța de apel a dat răspuns argumentelor decisive invocate de părți, specificând motivele pe care și-a întemeiat soluția în vederea condamnării inculpatului.

b) Referitor la alegațiile recurenților despre tardivitatea apelului declarat de procuror și, implicit, afectarea securității raporturilor juridice, Colegiul expune următoarele.

Din actele cauzei se constată că, problema tardivității apelului procurorului, a fost ridicată de partea apărării, avocatul Ahmedov R., la etapa primei rejudecări a cauzei de către instanța de apel, în ședința din 2 iunie 2014 (*vol. III, f.d. 110, pe verso*). În ședința respectivă, apărătorul a menționat că abia acum a atras atenția asupra termenului în care a

fost declarată cererea de apel de procuror, pe care o consideră tardivă, ținând seama de prevederile expuse de Curtea Supremă de Justiție în hotărârea explicativă nr. 19 din 24 decembrie 2012 *cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale.*

Instanța de apel, analizând argumentele părții apărării, deși urma să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, a conchis în decizia pronunțată la 6 iunie 2014 asupra respingerii apelului procurorului, ca fiind depus peste termen, fără a supune verificării circumstanțele cauzei pe fond, după cum i s-a solicitat de Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 15 ianuarie 2013. Argumentele puse de instanța de apel la baza soluției despre tardivitatea apelului procurorului, sunt preluate de recurenți și invocate în prezentele cereri de recurs, acestea rezumându-se la următoarele:

„ ... procurorul a omis termenul de declarare a apelului expres stabilit la alin. (1) al art. 402 din Codul de procedură penală, potrivit căruia termenul de apel este de 15 zile de la data întocmirii sau pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel. Sentința a fost pronunțată integral la 21 octombrie 2011 și în această ședință procurorul, Berezov S., a fost prezent și a cunoscut despre soluția adoptată.

La 29 noiembrie 2011, Judecătoria Comrat a expediat în adresa procuraturii Ceadâr-Lunga, cu scrisoarea de însoțire nr. 10562, copia sentinței de achitare în privința lui Topciu Al., destinatarul primind această scrisoare la 2 decembrie 2011. Apelul procurorului a fost declarat la 20 decembrie 2011, fapt care se confirmă prin stampila instanței de judecată privind înregistrarea apelului în registrul corespondenței de intrare.

Astfel, plecând de la prevederile art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul limită de 15 zile pentru declararea apelului a început a curge din data de 21 octombrie 2011, data pronunțării sentinței integrale și a expirat la 5 noiembrie 2011, iar având în vedere faptul că această dată este zi de odihnă, atunci data limită de declarare a apelului de către procuror a fost, aplicând prevederile art. 231 alin. (5) Cod de procedură penală, data de 7 noiembrie 2011. Dacă s-ar admite în mod teoretic, așa cum a considerat procurorul (deși norma legală stabilește altfel), că termenul de declarare a apelului a început a curge abia din momentul primirii sentinței motivate pe suport de hârtie, adică de la 2 decembrie 2011, și în acest caz termenul de declarare a apelului a expirat. Or, în această situație, termenul limită de 15 zile, stabilit la art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, a expirat la 17 decembrie 2011, care fiind zi de odihnă, data limită de declarare a apelului s-a prelungit până la 19 decembrie 2011, dar apelul a fost înregistrat în cancelaria instanței abia la 20 decembrie 2011, în acest caz nefiind aplicabile prevederile art. 232 alin. (2) Cod de procedură penală care stabilesc expresiss verbis: „cu excepția termenului prevăzut pentru căile de atac, actul efectuat de procuror se consideră ca depus în termen dacă data la care a fost trecut în registrul de ieșire a actelor se încadrează în termenul cerut de lege pentru efectuarea actului.”

În subsidiar la cele expuse, se constată că, atât instanța de apel la acel moment, cât și recurenții în prezent, în vederea susținerii poziției despre încălcarea termenului de apel de către procuror citează explicațiile pct. 19) din *Hotărârea explicativă a Plenului Curții*

Supreme de Justiție cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale, potrivit căruia în cazul atacării hotărârilor judecătorești de către procuror cu apel, recurs, sau recurs ordinar/în anulare, momentul depunerii acestor contestații se consideră data la care a fost trecut în registrul de intrare a actelor în cancelaria instanței de judecată.

Despre inaplicabilitatea în această speță a recomandărilor formulate de Plenul Curții Supreme de Justiție în hotărârea nr. 12, procurorul a evidențiat la aceeași etapă a procesului, corect remarcând că aceasta nu are efect retroactiv și nu se aplică situațiilor anterior intrării ei în vigoare. Or, hotărârea respectivă a fost adoptată de Curtea Supremă la 24 decembrie 2012, pe când apelul procurorului a fost depus la 16 decembrie 2011 prin intermediul poștal și a parvenit în instanță la 20 decembrie 2011, potrivit ștampilei aplicate pe acesta.

Colegiul Penal lărgit se raliază la poziția procurorului expusă supra și reiterează faptul că, de principiu, hotărârile explicative ale Curții Supreme de Justiție au caracter de recomandare pentru instanțele ierarhic inferioare și își produc efectul doar pentru viitor, fiind inadmisibil faptul, după cum a menționat și Curtea Constituțională în hotărârea nr. 21 din 22 iulie 2016, ca o „hotărâre judecătorească să fie casată doar din considerentul că aceasta este contrară practicii stabilite de Curtea Supremă de Justiție.”

Subsecvent, Colegiul ține să evidențieze și faptul că nu are nici o relevanță pentru această cauză cele statuate de *Curtea Constituțională în pct. 77 din Hotărârea nr. 40 din 21 decembrie 2017*, citată de Curtea de Apel Chișinău în decizia adoptată la 29 ianuarie 2018, în vederea menținerii soluției tardivității apelului declarat de procuror.

Mai mult, instanța de recurs notează că această hotărâre a Înalțului For Constituțional relevă considerente contrare celor reținute de instanța de apel în defavoarea tardivității apelului și anume: „75. În concluzie, Curtea reține că regula instituită la art.232 alin.(2) din Codul de procedură penală, potrivit căreia actele procurorului se consideră ca depuse în termen la data la care au fost trecute în registrul de ieșire, nu poate fi raportată la demersurile pentru care legea stabilește procurorului termene imperative de depunere în instanța de judecată. În aceste situații termenul urmează a fi calculat de la data înregistrării actului în instanța de judecată.

76. Curtea conchide că modul de calculare a termenului pentru exercitarea căilor de atac de către procuror, asupra cărora nu se aplică regula înregistrării în registrul de ieșire a actelor, instituit la art. 232 alin. (2) din Codul de procedură penală, operează pe deplin și în ceea ce privește depunerea altor acte de către procuror în instanța de judecată, pentru care legea procesuală stabilește termene a căror nerespectare determină decăderea din exercițiul dreptului.”

O precizare pentru pct. 75 din hotărârea citată supra ar fi că, în cazul depunerii actelor prin intermediul oficiului poștal, atunci speței îi sunt incidente condițiile de calculare a termenului stipulate în art. 232 alin. (1) Cod de procedură penală: „Actul depus în cadrul termenului prevăzut de lege la oficiul poștal prin scrisoare recomandată este considerat ca făcut în termen. Recipisa oficiului poștal despre actul primit pe actul depus, servesc drept dovadă a datei depunerii actului.”

Recent, Curtea de la Strasbourg în hotărârea *Bodiu vs. Republica Moldova din 18 iunie 2019*, s-a expus asupra importanței interpretării termenelor procedurale menționând, *inter alia*, că părțile ar trebui să ia măsuri la intervale rezonabile pentru a solicita informații cu privire la evoluția procedurilor judiciare în care sunt implicate. Considerentele Curții din această hotărâre au tangență directă și cu această cauză, în care procurorul neprimind sentința motivată, s-a adresat către Judecătoria Comrat pentru a-i fi remisă copia acesteia, în vederea exercitării căii ordinare de atac – apelul.

Totodată, instanța de recurs evidențiază că, pentru a stabili dacă, la caz, a fost sau nu încălcat termenul de declarare a apelului de către procuror este imperios de a stabili momentul de când începe a curge termenul de atac al sentinței pentru partea acuzării în redacția legii procesual-penale din 2011, or acestei cauze îi sunt incidente mai multe mecanisme procedurale, care urmează a fi coroborate pentru a se ajunge la soluția corectă. Pe de o parte, sentința a fost adoptată în 2011, iar la data desfășurării evenimentelor fiind în vigoare a altă redacție a legii procesual-penale, iar pe de altă parte tardivitatea apelului aduce atingere directă unuia din cei mai importanți piloni ai echității procedurii - principiului securității raporturilor juridice. Relevante în acest sens sunt și unele aspecte ale principiului securității raporturilor juridice ce se conțin în *hotărârea CtEDO din 5 iunie 2012 în cauza Ghirea contra Moldovei*, unde s-a statuat că: „... principiul egalității armelor, care reprezintă unul din elementele noțiunii mai largi a procesului echitabil – presupune că fiecare parte beneficiară de o posibilitate rezonabilă de ași prezenta cazul în condițiile, că nu ar pune-o într-un dezavantaj substanțial în raport cu cealaltă parte.” Prin alte cuvinte, aplicarea regulilor referitoare la termenele limită este de natură să aducă atingere principiului egalității armelor în cazul în care părțile nu beneficiază de aceleași mijloace pentru a-și susține argumentele în fața instanței. Totodată, se atenționează că respingerea unei cereri în căile de atac, pe motivul tardivității, fără o motivare coerentă, întemeiată și convingătoare, se raliază aceluiași segment de încălcare a Convenției.

Articolul 402 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, în redacția în vigoare la momentul pronunțării sentinței, adică până la modificările incluse prin Legea nr. 66 din 5 aprilie 2012, prevedea că termenul de apel este de 15 zile de la data redactării sau a pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel, iar pentru părțile care au lipsit de la pronunțarea sentinței, de la data comunicării în scris despre redactarea acesteia. În cazul înaintării unei cereri în condițiile art. 399 alin. (2) Cod de procedură penală, de la data înmânării copiei de pe sentința redactată, dacă legea nu dispune altfel.

Articolul 399 alin. (2) Cod de procedură penală, în redacția Codului de procedură penală în vigoare în 2011, prevedea că, în cazul redactării sentinței, copia de pe sentința redactată se înmânează, imediat după semnarea acesteia, inculpatului arestat, iar celorlalte părți li se comunică în scris despre semnarea sentinței redactate și, la cererea lor, li se înmânează copia.

Concomitent, Colegiul va face referință și la prevederile art. 232 alin. (2) Cod de procedură penală, (*normă menționată insistent de inculpat, în opinia căruia anume în aceasta este indicat faptul că procurorul a depus tardiv apelul*), potrivit cărora, cu

excepția termenului prevăzut pentru căile de atac, actul efectuat de procuror se consideră ca depus în termen dacă data la care a fost trecut în registrul de ieșire a actelor se încadrează în termenul cerut de lege pentru efectuarea actului. Interpretarea extensivă a acestei prevederi legale, a condiționat în această cauză confuzii legate de curgerea termenului de atac a sentinței pentru partea acuzării. Or, din economia acestei norme nu rezultă că ea se referă la actele folosite pentru deschiderea căilor de atac, ci exceptând termenului prevăzut pentru căile de atac, aceasta conține prescripții pentru celelalte acte efectuate de procuror.

De principiu, exigențele preeminenței dreptului presupun, printre altele, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (*Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, §41*). În acest sens, art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile. Pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (*Sissanis v. România*, 25 ianuarie 2007, §66; *Seychell v. Malta*, 28 august 2018, §50-52).

În acest segment de argumentare, Colegiul menționează că, legea procesual-penală în materia aplicării termenilor procedurali, la etapa judecării cauzei în fond de către prima instanță, era suficient de clară, urmând doar să fie aplicată corect de instanțe și participanții la proces.

Din materialele cauzei, se constată că, la ședința primei instanțe desfășurate la 21 octombrie 2011, a fost pronunțat doar dispozitivul sentinței, fapt menționat expres în procesul-verbal anexat la fila dosarului 70, vol. II. Colegiul Penal lărgit constată că, în materialele dosarului, mai concret în actele unde a fost disputat începutul termenului de atac a sentinței, distorsionat s-a menționat că: „la 21 octombrie 2011, a fost pronunțată sentința integral, fapt cunoscut de procurorul Berezov S., prezent la acea ședință.”

Așadar, pentru concretizare urmează de punctat că, din actele dosarului rezultă cu certitudine că, la ședința din 21 octombrie 2011, Judecătoria Comrat a pronunțat doar dispozitivul sentinței.

Procurorul, la 21 noiembrie 2011, potrivit ștampilei de pe plic, s-a adresat instanței de judecată cu solicitarea de a-i remite copia sentinței motivate, deoarece a expirat termenul de redactare a acesteia, ceea ce se confirmă și prin cererea lui Berezov S. înregistrată sub nr. 9873 de cancelaria instanței la 23 noiembrie 2011 (vol. II, f.d. 84).

La 29 noiembrie 2011, prin scrisoare recomandată, Judecătoria Comrat a remis în adresa tuturor părților la proces copia sentinței motivate în cauza penală ce-l vizează pe Topciu Al. (vol. II, f.d. 86)

Potrivit avizului de recepție, anexat la fila dosarului 87, vol. II, procuratura or. Ceadâr-Lunga a primit copia sentinței la 2 decembrie 2011.

După care, procurorul, Berezov S., a declarat apel la 16 decembrie 2011, ceea ce se confirmă prin inscripția nemijlocită de pe cererea de apel și prin ștampila oficiului poștal Ceadâr-Lunga, care a recepționat această cerere în aceiași zi. Pe când Judecătoria Comrat

a recepționat cererea de apel abia la 20 decembrie 2011. Respectiv, concret în această cauză, termenul de declarare a apelului pentru procuror, a început a curge de la data recepționării de către instituția procuraturii a sentinței redactate, adică de la 2 decembrie 2011, conform avizului de recepție, iar procurorul, Berezov S., uzând de dreptul său procesual stipulat în art. 399 și 402 alin. (2) din Codul de procedură penală a declarat în termenul expus în art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală cererea de apel.

Concomitent, instanța de recurs observă că inculpatul face referire în cererea de recurs la jurisprudența Curții Europene potrivit căreia statul nostru a fost condamnat de faptul că a încălcat principiul securității raporturilor juridice prin admiterea tardivă a cererilor de apel depuse anume de procurori, care urmau să întreprindă toate măsurile posibile în vederea realizării dreptului de atac al sentinței primei instanțe în termenul stabilit de lege. Totuși, spețele la care face referire recurentul sunt diferite de speța de pe rol, prin aceea că în cazurile de referință statul favorizând partea acuzării a admis apelul vădit tardiv al acesteia, încălcând astfel legislația procesual-penală națională, la noi o atare abatere procesuală nu a avut loc, ci mai degrabă viceversa, procurorul, conducându-se de prevederile legale expuse în art. 230, 231, 399, 401, 402 Cod de procedură penală, a declarat respectând rigorile legii, cererea de apel în termen.

Referitor la critica inculpatului precum că instanța de apel în cel din urmă set al procedurii nu s-a referit în decizie la respectarea sau nerespectarea termenului de declarare a apelului de către procuror, Colegiul îi reamintește inculpatului despre specificul procedurii în care este judecată cauza în privința sa, și anume aceasta fiind retrimisă de cinci ori la rejudecare, printre care de două ori instanțele au disputat tardivitatea apelului declarat, se prezumă că Topciu Al. a primit deja răspuns bine argumentat la alegațiile sale, iar revenirea Curții de Apel Chișinău asupra acestor chestiuni nu s-a mai impus.

c) În continuare, inculpatul Topciu Al., făcând trimitere la eroarea de drept din pct. 8) specifică că, atât în cadrul urmăririi penale, cât și în cadrul judecării cauzei de instanțele de fond, nu s-a dovedit faptul că acesta ar fi comis careva fapte ce contravin legii și se prescriu de infracțiunea din art. 298 lit. a) din Codul penal, conform semnelor calificative: *încălcarea regulilor de exploatare a stațiilor de producere, a liniilor de transportare și distribuire a energiei electrice și termice, care a provocat decesul unei persoane*. De fapt, inculpatul a pledat asupra nevinovăției sale pe tot parcursul procesului penal, recunoscând doar următoarele:

- *că a fost angajat în perioada de referință în funcția de șef pentru deservirea tehnică a rețelelor electrice ale companiei ÎCS „RED Union Fenosa” SA și că era persoană cu funcție de răspundere responsabilă pentru coordonarea lucrărilor de întreținere, reparație și deservire tehnică a rețelelor electrice;*

- *linia electrică la care s-a produs accidentul este situată pe sectorul pe care îl deservește;*

- *la 8 octombrie 2008, conductorul liniei electrice a atârnat la o distanță inadmisibil de apropiată de la pământ, care constituia circa 2 metri, anume la data menționată s-a produs electrocutarea cet. Dulgher Vl., drept urmare a apropierii*

acestuia la o distanță inadmisibilă de cablul atârnat. (f.d. 47, vol. VI)

Indubitabil că principala problemă pusă în discuție pe orice cauză penală se referă la existența sau inexistența vinovăției persoanei trimise în judecată în raport cu faptele pentru care aceasta este acuzată. În cauza de față, problema vinovăției inculpatului Topciu Al., a fost minuțios verificată la etapa judecării apelului, în cinci seturi de proceduri, în ultima decizie a Curții de Apel Chișinău, în opinia Colegiului Penal lărgit, corect s-a statuat în acest sens că ultimul se face vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) Cod penal.

În recurs, în partea contestării vinovăției sale de cele imputate prin rechizitoriu, Topciu Al. expune și face trimitere la conținutul probelor puse de instanța de apel la baza condamnării lui. Pe această linie de considerente, în contradicție cu poziția recurentului, Colegiul îi reamintește că aprecierea probelor, ca operațiune finală a activității de probațiune, permite judecătorului să determine măsura în care probele reflectă adevărul. Prin aprecierea tuturor probelor administrate, în ansamblul lor, judecătorul își formează convingerea cu privire la temeinicia sau netemeinicia acuzației înaintate, cu privire la măsura în care prezumția de nevinovăție a fost sau nu înlăturată prin probe certe de vinovăție și dacă se impune sau nu achitarea inculpatului pentru faptele deduse judecării. La caz, prerogativa de a aprecia relevanța unei „*oferte de probă*”, i-a aparținut instanței de apel, care bazându-se pe actele dosarului și-a argumentat concluzia despre vinovăția lui Topciu Al. de comiterea infracțiunii incriminate, confirmând prin aceasta echitatea procedurii de judecare a cauzei.

Printre altele, indicațiile exprese ale Curții Supreme de Justiție din deciziile anterioare de trimitere la rejudecare din 15 ianuarie 2013, din 27 iunie 2017 și din 31 mai 2018, s-au referit anume la aspectele învinuirii incriminate inculpatului Topciu Al. în baza art. 298 lit. a) Cod penal, în acest sens fiind atrasă atenția instanței de apel asupra faptului că aceasta pripit, nemotivat și neîntemeiat a conchis asupra menținerii achitării în privința inculpatului, sau a respingerii apelului ca depus peste termen, neobservând de fapt elementele cheie ale acestei cauze, care arată concludent asupra faptului că anume Topciu Al. se face vinovat de încălcarea regulilor de exploatare a stațiilor de producere, a liniilor de transportare și distribuire a energiei electrice și termice, care a provocat decesul unei persoane – Dulgher VI.

Deși inculpatul pretinde că învinuirea ce i-a fost înaintată este neclară și că probele acumulate nici cum nu dovedesc vinovăția sa, totuși instanța de apel ținând seama de cele punctate anterior de Curtea Supremă a trasat o concluzie corectă privitor la casarea sentinței de achitare și condamnarea acestuia în baza art. 298 lit. a) Cod penal la 4 ani închisoare, cu aplicarea art. 90 Cod penal și suspendarea condiționată a executării pedepsei pe o perioadă de probațiune de 2 ani.

Prin urmare, înlăturând omisiunile precedente de apreciere ale instanțelor de apel, descrise în deciziile Curții Supreme de Justiție, rejudecând cauza, instanța de apel a conchis corect că: „... *prima instanță nu a dat aprecierea corespunzătoare raportului de expertiză inginero-tehnică, care a constatat încălcarea pct. 5.7.1., 5.7.5, 5.7.19, 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, iar între*

încălcarea lor și accidentul comis există legătură de cauzalitate directă ... nu s-a apreciat obiectiv, prin prisma coroborării cu alte probe, ordinul nr. 325 din 12 septembrie 2005 prin care Topciu Al. a fost numit în funcția de inginer principal al secției rețelelor de distribuire, inclusiv și obligațiunile funcționale ale acestuia.

În opinia instanței de apel, organul de urmărire penală i-a incriminat lui Topciu A. încălcarea pct. 5.7.1, 5.7.5. și 5.7.20 din Regulament nominalizat, îndreptate la asigurarea securității și funcționalității liniei aeriene LEA-10 kV F-1 al punctului de distribuție 10 kV Ceadâr-Lunga, în rezultatul căruia la 8 octombrie 2008, aproximativ la ora 09:00, a avut loc electrocutarea mortală a cet. Dulgher Vl. ... s-a conchis că Topciu Al. era responsabil pentru întreținerea rețelelor electrice, iar accidentul care s-a produs a fost determinat de îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu de către inculpat.

Potrivit raportului de expertiză nr. 1733/09 din 11 iunie 2009, rezultă că la exploatarea liniei electrice aeriene LEA-10 kV (F1, PT-488, PD 10 kV Ceadâr-Lunga) pe deschizătura dintre pilonii 4-5, unde a fost electrocutat Dulgher Vl., nu s-au respectat la modul cuvenit pct. 5.7.1, 5.7.5, 5.7.19 și 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice. Pct. 5.7.20 din Regulamentul nominalizat prevede că necesitatea reparației capitală a liniilor de tensiune înaltă, pe pilonii din lemn se efectuează nu mai rar decât o dată la 5 ani.

Topciu Al., care exercita atribuții de serviciu și funcția de inginer principal, conform ordinului nr. 325 din 12.09.2005, cunoscând despre starea pilonilor respectivi, fapt confirmat prin declarațiile sale, nu a întreprins nici o acțiune în vederea schimbării pilonilor din lemn, întreținerea cuvenită a acestora sau repararea pieselor. La fel, inculpatul era responsabil de a coordona lucrările de întreținere, reparație și manevrele în rețelele și instalații de TM și TJ existente în limitele zonei sale de activitate, supraveghind respectarea normelor tehnice și de securitate la realizarea lucrărilor în instalațiile electrice, etc.

Din concluziile expertizei nr. 1733/09 reiese că pentru evitarea incidentului produs lucrătorii ÎCS „RED Union Fenosa”, răspunzători pentru întreținerea LEA-10kV, urmau să execute toate cerințele din Regulament.

Astfel, responsabili pentru producerea accidentului din 8 octombrie 2008 sunt anume persoanele care răspund pentru întreținerea rețelelor electrice, iar din materialele cauzei rezultă că acesta este numai inculpatul Topciu Al. ... prima instanță nu a ținut cont de faptul că acuzatorul de stat a menționat precum că cauza incidentului ce a dus la decesul victimei este neexaminarea foi de examinare întocmite de montorul Navacilî Al., care în ședința instanței de apel a declarat că conducerea cunoștea despre starea nesatisfăcătoare a liniilor în sectorul unde a avut loc accidentul soldat cu deces ...

Pentru evitarea incidentului produs, lucrătorii ÎCS „RED Union Fenosa” SA, răspunzători pentru întreținerea „LEA-10kV”, urmau să execute toate cerințele din Regulamentul de exploatare tehnică a centralelor tehnice și a rețelelor energetice. Reieșind din concluziile raportului nominalizat reiese că răspunzători pentru producerea

incidentului din 8 octombrie 2008 sunt anume persoanele care răspund pentru întreținerea rețelelor electrice.

Din fișa de post a inginerului-șef de sector a rețelelor de distribuție Comrat al ÎCS „RED Union Fenosa” SA, care la acel moment era Topciu Al., ultimul avea obligațiile: de a coordona lucrările de întreținere, reparație și manevrele în rețele și instalații de TM și TJ existente în limitele zonei sale de activitate, supraveghind respectarea normelor tehnice și de securitate la realizarea lucrărilor în instalații electrice; de a controla executarea planurilor de întreținere programată atât cu personalul propriu cât și de către antreprenori și să participe la procesul de planificare anuală a lucrărilor de întreținere a instalațiilor electrice; de a controla executarea operațiunilor locale în rețelele TM și TJ și a studia rezultatele întreținerii rețelelor TM și TJ.”

Din probele cercetate, rezultă că Topciu Al. a prezentat vădit fals realitatea, negând responsabilitatea sa pe care o poartă pentru încălcarea pct. 5.7.1, 5.7.5, 5.7.19 și 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, care a provocat în consecință decesul unei persoane.

În viziunea inculpatului, este imposibil de reproșat și ÎCS „RED Union Fenosa” SA și inculpatului, faptul că compania în genere nu a efectuat niciun fel de lucrări de deservire tehnică și reparație la exploatarea liniilor electrice aeriene, pentru că în materialele dosarului, pe filele 167-170, există lista lucrărilor, care au fost executate pe sectorul LEA, inclusiv pe cel unde s-a produs accidentul. Totodată, conducerea companiei ÎCS „RED Union Fenosa” SA și personalul de ingineri și tehnicieni, întru executarea prevederilor pct. 5.7.15 din Regulile care stipulează necesitatea efectuării examinărilor vizuale periodice ale LEA cel puțin o dată în an, au planificat și au efectuat examinările sus-menționate ale LEA cu scopul depistării și eliminării eventualelor defecțiuni.

Colegiul nu poate ralia la cele expuse de recurent, având în vedere că, învinuirea nici cum nu se referă la cele menționate supra de inculpat, adică lui Topciu Al. nu i se incumbă neexecutarea „în genere” a lucrărilor de mentenanță a liniilor de rețele electrice, ci neglijarea și încălcarea pct. 5.7.1, 5.7.5, 5.7.19 și 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice, care a provocat în consecință decesul unei persoane.

Obiectul juridic principal al acestei infracțiuni îl constituie relațiile sociale cu privire la exploatarea în condiții de securitate a stațiilor de producere, a liniilor de transportare și distribuire a energiei electrice.

Regulile de exploatare a stațiilor de producere, a liniilor de transportare și distribuire a energiei electrice sunt fixate în cadrul unor acte normative specifice, de care trebuie să țină cont persoanele responsabile de acest domeniu în activitatea lor.

Motivul comiterii acestei infracțiuni se exprimă, în principal, în superficialitatea manifestată de către făptuitor în raport cu îndeplinirea obligațiilor ce-i revin în conformitate cu actele normative la care face trimitere art. 298 Cod penal.

Anterior, în decizia Curții Supreme de Justiție din 27 iunie 2017, instanța a punctat că: potrivit raportului de expertiză nr. 1733/09 din 11 iunie 2009, rezultă că la

exploatarea liniei electrice aeriene LEA-10kV (F1, PT-488, PD 10 kV Ceadâr-Lunga) pe deschizătura dintre pilonii 4-5, unde a fost electrocutat Dulgher V., nu s-au respectat la modul convenit pct. 5.7.1, 5.7.5, 5.7.19 și 5.7.20 din Regulamentul pentru exploatarea tehnică a centralelor și rețelelor electrice.

Pct. 5.7.20 din Regulamentul nominalizat prevede necesitatea reparației capitală a liniilor de tensiune înaltă, care pe pilonii din lemn se efectuează nu mai rar decât o dată la 5 ani. Topciu Al., care exercita atribuții de serviciu și funcțiile de inginer principal, conform ordinului nr. 325 din 12.09.2009, cunoscând despre starea pilonilor respectivi, fapt confirmat prin declarațiile sale, nu a întreprins nici o acțiune în vederea schimbării pilonilor din lemn, întreținerea convenită a acestora sau repararea pieselor. La fel, inculpatul era responsabil de a coordona lucrările de întreținere, reparație și manevrele în rețelele și instalații de TM și TJ existente în limitele zonei sale de activitate, supraveghind respectarea normelor tehnice și de securitate la realizarea lucrărilor în instalațiile electrice, etc.

Din concluziile expertizei nr. 1733/09 reiese că pentru evitarea incidentului produs lucrătorii ÎCS „RED Union Fenosa”, răspunzători pentru întreținerea LEA-10kV, urmau să execute toate cerințele din Regulament, ceea ce, la caz, nu s-a realizat și a avut drept consecință accidentarea fatală a cet. Dulgher VI.

În continuare, Colegiul observă că, după cum se învederează din cererile de recurs, atât a inculpatului, cât și a reprezentantului părții civilmente responsabile, în partea ce ține de nevinovăția acestuia, argumentarea părților se focusează preponderent pe critici care țin nemijlocit de chestiunea de apreciere a probelor, afirmând că instanța de apel nu a dat o apreciere corespunzătoare probatoriului ajungând eronat la concluzia de vinovăție în privința lui Topciu Al., totuși față de aceste critici urmează de reiterat că ține exclusiv de competența instanțelor de fond de a se expune asupra probatoriului din dosar și de a-i da o apreciere corespunzătoare acestuia, ceea ce la caz s-a și realizat.

Subsecvent, din criticele avansate de inculpat se desprinde și poziția certă a acestuia de nerecunoaștere a vinovăției, susținută pe tot parcursul procesului penal, totuși, de facto, nerecunoașterea vinovăției nu echivalează cu dispunerea achitării în privința inculpatului, atâta timp cât prin probe concludente și pertinente vinovăția acestuia a fost cu certitudine dovedită de către procuror. Adică, faptul nerecunoașterii vinovăției nu-l absolvă pe inculpat de la răspunderea penală pe care acesta o poartă pentru faptele prejudiciabile comise.

O altă remarcă a inculpatului se referă la încălcarea art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală de către instanța de apel, manifestată în aceea că, instanța și-a întemeiat decizia pe declarațiile părții vătămate Dulgher N., ale martorilor Cusursuz I., Curudimov D. și Marinov V., care nu au fost prezenți la judecarea cauzei penale în instanța de apel și declarațiile acestora nu au fost verificate în modul stabilit.

Instanța de recurs reiterează că nu este rolul său de a reexamina circumstanțele de fapt ale cauzei, care deja au fost apreciate de instanțele de fond. În schimb, instanța de recurs este menită să verifice dacă procedurile în întregime au fost conforme cu cerințele art. 6 din Convenție. Unul din standardele art. 6 declară că este în sarcina instanțelor de

fond de a considera cele mai importante argumente ridicate de părți și de a aduce motive în sensul acceptării sau refuzului acestora. Chiar dacă sfera argumentelor asupra cărora instanțele urmează să aducă argumente proprii poate depinde de circumstanțele particulare ale cauzei, totuși o omisiune de a considera un argument serios sau examinarea într-o manieră vădit arbitrară este în sine incompatibilă cu noțiunea unui proces echitabil.

În prezenta speță, Colegiul Penal lărgit consideră că argumentele inculpatului, vizavi de nerespectarea prevederilor din art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală, nu pot fi considerate ca fiind semnificative sau capabile să influențeze rezultatul procesului, pentru că la baza soluției de condamnare Curtea de Apel Chișinău a pus doar acele probe și mijloace probatorii decisive, pe care le-a verificat în cadrul cercetării judecătorești nemijlocit sau prin darea citirii acestora.

Referitor la neprezentarea și reaudierea în condiții de nemijlocire a succesurului părții vătămate de către instanța de apel, în cel din urmă set al procedurilor, Colegiul Penal lărgit a menționat deja în această decizie că poziția acesteia urma să fie concretizată de către instanța de apel pentru justa soluționare a acțiunii civile, în această parte fiind dispusă rejudecarea cauzei. În ceea ce privește latura penală și relevanța acestei probe pentru justa soluționare a ei, Colegiul consideră că punerea la baza soluției de condamnare a inculpatului, declarațiile date anterior, în repetate rânduri, de către Dulgher N., nu a afectat echitatea procesului penal îndreptat împotriva lui Topciu Al. Mai mult, în actele cauzei, se regăsesc cererile acestei părți, prin care dânsa își exprimă refuzul de a participa în continuare la examinarea cauzei, menționând că îi este greu să retrăiască aceleași momente de fiecare dată când este pus în discuție decesul fiului ei.

Cu privire la neaudierea martorului Cusursuz I., instanța de recurs relevă că la fila dosarului 121 din vol. V sunt anexate declarațiile martorului nominalizat, acesta fiind audiat de către instanța de apel, prin urmare alegațiile inculpatului în acest sens contravin actelor dosarului.

În partea ce ține de ceilalți doi martori, Curudimov D. și Marinov V., într-adevăr aceștia nu au fost audiați nemijlocit de instanța de apel, însă declarațiilor date anterior de dânsii li s-a dat citire la etapa cercetării judecătorești de către Curtea de Apel Chișinău (f.d. 141, vol. V).

Totodată, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 3 decembrie 2018, se constată că nici avocatul Ahmedov R., nici inculpatul nu au solicitat reaudierea acestor martori, menționând expres că careva întrebări la declarațiile acestora date citire nu au parvenit (f.d. 137-143, vol. V).

În acest punct de analiză, Colegiul Penal lărgit consideră important de a remarca faptul că, neaudierea tuturor părților la proces, mai cu seamă când cauza a parcurs în repetate rânduri verificările de rigoare în ordine de apel și recurs, nu duce *sine qua non* la încălcarea dreptului garantat de art. 6 § 1 și 3 lit. d) CEDO inculpatului, în particular, și părții apărării, în general.

În acest sens, *în cauza V.D. vs. România, cererea nr. 7078/02, hotărârea din 16 februarie 2010*, Curtea de la Strasbourg a reamintit că elementele de probă trebuie, în

general, să fie prezentate în fața acuzatului în ședință publică, în vederea unei dezbateri contradictorii, dar folosirea depozițiilor din etapa anchetei preliminare și a instrumentării nu este contrară art. 6 § 1 și 3 lit. d), sub rezerva respectării drepturilor apărării; ca regulă generală, aceștia au solicitat să i se acorde acuzatului o ocazie adecvată și suficientă de a contesta o mărturie a apărării și de a îl interoga pe autorul acesteia, la momentul depoziției sau ulterior. Deși art. 6 nu îi recunoaște acuzatului un drept absolut de a obține citarea martorilor în fața unei instanțe, totuși, drepturile apărării sunt restrânse în mod incompatibil cu garanțiile art. 6 atunci când condamnarea se bazează, în întregime sau doar într-o proporție considerabilă, pe depozițiile unei persoane pe care acuzatul nu a putut-o interoga sau a cărei interogare nu a putut-o solicita nici la stadiul de instrumentare, nici în cursul dezbaterilor (*Sad'di împotriva Franței, 20 septembrie 1993, pct. 43-44, seria A nr. 261-C*). În plus, Curtea a evidențiat că trebuie tratate cu o prudență extremă declarațiile obținute de la martori în condiții în care drepturile apărării nu puteau fi garantate în măsura solicitată normal de convenție (*S.N. împotriva Suediei, nr. 34209/96, pct. 53, CEDO 2002-V*).

Prin urmare, *mutatis mutandis* art. 6 § 3 lit. d) din Convenție nu impune prezența și audierea oricărui martor al apărării sau acuzării, dar urmărește să asigure egalitatea armelor în această materie. Or, ține în primul rând de competența instanțelor de fond să examineze cu prudență problemele relevante ridicate de declarațiile acestor martori și pertinenta *per ansamblu* a acestor probe pentru soluționarea justă a cauzei. În general, relevanța mărturiei oferite de martori și evaluarea acesteia presupune neapărat luarea în considerare a circumstanțelor particulare ale cazului (*cauza Murtazaliyeva vs. Rusia [MC], 18 decembrie 2018*).

La caz, norma procesuală cuprinsă în art. 415 alin. (2¹), prevede expres că martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care declarațiile lor constituie o mărturie acuzatorială, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului, situație de drept neincidentă acestei spețe întrucât, potrivit deciziei recurate, la baza condamnării lui Topciu Al. în temeiul art. 298 lit. a) Cod penal, exceptând declarațiile martorilor Curudimov D. și Marinov V., au stat și următoarele probe: declarațiile succesului legal al părții vătămate Dulgher N., declarațiile martorilor: Novacilî A., Tauci I., Cusursuz I., Zabunov N., Petrișin N., precum și: procesul-verbal de cercetate la fața locului din 08.10.2008 (f.d.4-9, vol. I); actul nr. 5 din 20.10.2008 de examinare a accidentului în instalațiile electrice (f.d.26, vol. I); dispoziții pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, aprobat de ANRE RM JV, 314 din 04.12.2008 (f.d. 30-31, vol. I); regulile de exploatare tehnică a centralelor tehnice și rețelelor (f.d.32-35, vol. I); foaia de inspecție de linie aeriană TI de 10kV (f.d. 36, vol. I); buletin informativ BI-20-08 (EC) cu privire la circumstanțele și cauzele electrocutării în rândul populației în IE de distribuție (f.d.38-39, vol. I); raportul de examinare medico-legală nr. 101 din 08.10.2008 a cadavrului Dulgher V. (f.d.24-25, vol. I); ordinul nr.325-c din 12.09.2005 de numire în funcție a lui Topciu Al. în calitate de inginer șef sector rețele de distribuție Comrat (f.d.68, vol. I); rezultatele încheierii expertului cu privire la accidentul

ce a avut loc la 10.08.2008 cu Dulgher VI. (f.d. 86-94, vol. I); informația Serviciului Hidrometeorologic de Stat din 07.08.2009 cu nr. 754/08 (f.d.106, vol. I), etc.

Din cele expuse, instanța de recurs conchide cu certitudine că, concluzia despre vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 298 lit. a) Cod penal este fondată pe un șir de probe și mijloace probatorii, care au fost apreciate prin coroborare de către instanța de apel și au demonstrat că anume Topciu Al. se face responsabil de *încălcarea regulilor de exploatare a stațiilor de producere, a liniilor de transportare și distribuire a energiei electrice și termice, care a provocat decesul unei persoane.*

În final, inculpatul pretinde în recurs că, la etapa urmăririi penale în privința sa a fost încălcat art. 63 Cod de procedură penală. Cu referire la temeiurile care exclud atragerea la răspundere penală, recurentul menționează că, în conformitate cu art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuît persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate - mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și a adjuncților săi - mai mult de 6 luni. Potrivit art. 63 alin. (3) Cod de procedură penală la momentul expirării termenelor indicate în alin. (2), organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuitul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărirea penală sau punerea lui sub învinuire. În caz de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuît mai mult de 3 luni, ofițerul de urmărire penală este obligat să informeze imediat bănuitul despre aceasta.

Din materialele dosarului rezultă că Topciu Al. a fost recunoscut în calitate de bănuît la 10 august 2009 (vol. I, f.d. 112-113), iar în calitate de învinuit la 27 iulie 2010 (vol. I, f.d. 289). La *prima facie*, s-ar putea afirma că din momentul recunoașterii lui Topciu Al. în calitate de bănuît, până la punerea acestuia sub acuzare, au expirat cele trei luni, stipulate expres în art. art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală. Însă, la momentul desfășurării acestor acțiuni, era în vigoare alin. (6) din art. 63 Cod de procedură penală, declarat ulterior neconstituțional, potrivit căruia încetarea de drept a calității de bănuît în legătură cu expirarea termenelor indicate în alin. (2), în cazul acumulării ulterioare a probelor suficiente, nu împiedică punerea persoanei sub învinuire pentru același fapt.

Ultimul aliniat descris supra, a și făcut posibil recunoașterea lui Topciu Al. în calitate de învinuit, cu depășirea termenelor exhaustiv prevăzute de alin. (2) din norma procesuală menționată. Așadar, la momentul desfășurării acestor acțiuni procesuale, procurorul a folosit mecanismul prevăzut de lege și la recunoscut pe Topciu Al. în calitate de învinuit, explicându-i drepturile și obligațiile (f.d. 288, vol. I).

Este important de notat că, aplicarea ulterioară a acestei norme, după verificarea constituționalității alin. (6) a art. 63 Cod de procedură penală, nu se răsfrânge asupra actelor deja întocmite, inclusiv în această cauză. Drept urmare, criticele recurentului-inculpat în partea în care se pretinde că instanța ierarhic inferioară ilegal a adoptat soluția de condamnare în privința sa, existând temeiuri ce exclud tragerea lui la răspundere penală, sunt vădit nefondate. Respectiv, în cauza deferită judecătii, soluția de încetarea a

procesului penal, în baza art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, nu este incidentă.

Rezumând cele menționate supra, Colegiul Penal lărgit constată că, instanța de apel a cercetat minuțios toate aspectele învinuirii înaintate lui Topciu Al., în acest sens verificând și apreciind conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării ajungând la concluzia corectă despre vinovăția inculpatului de cele incriminate prin rechizitoriu acestuia.

În virtutea celor expuse și constatând că în cauză există o concordanță deplină între situația de fapt și de drept stabilită de instanța de apel în latura penală, nefiind identificate de instanța de recurs prezența erorilor de drept semnalate de recurenți în latura penală și prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit ajunge la concluzia că recursurile declarate în această parte sunt nefondate, iar dispozițiile deciziei contestate se mențin și devin în latura penală irevocabile.

30. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursurile ordinare declarate de inculpatul Topciu Alexandr XXXXX și reprezentantul părții civilmente responsabile ÎCS „RED Union Fenosa” SA, Zaporozjan Doina, și casează parțial decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 3 decembrie 2018, în cauza penală privindu-l pe Topciu Alexandr XXXXX, în partea soluționării acțiunii civile, cu remiterea cauzei la rejudecare în această parte, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În această parte, decizia nu este susceptibilă căilor de atac.

În rest, celelalte dispoziții ale deciziei contestate se mențin și devin în această parte irevocabile.

Decizia este pronunțată integral la 24 decembrie 2019.

Președinte

CATAN Liliana

Judecător

BOICO Victor

Judecător

COBĂNEANU Ala

Judecător

CHIȘCĂ-DONEVA Tamara

Judecător

GHERVAS Maria